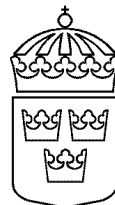

Redogörelse till riksdagen

1999/2000:NR1

Nordiska rådets svenska delegations berättelse
angående verksamheten under 1999

1999/2000
NR1

Nordiska rådet får härmed överlämna bifogade berättelse angående sin verksamhet under 1999. Berättelsen innehåller en redogörelse för rådets 51:a session den 8–11 november samt en översikt över rådets övriga verksamhet under året.

Stockholm den 9 mars 2000

Gun Hellsvik

Eva Smekal

1 Inledning.....	3
2 Nordiska rådets organisation	6
3 Sveriges delegation.....	8
4 Gemensamt möte mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen ...	11
5 Parlamentarisk Barentskonferens	12
6 51:a sessionen i Stockholm 8–11 november 1999	13
6.1 Statsministrarnas redogörelse.....	13
6.2 Utrikesministrarnas redogörelse.....	15
6.3 Försvarsministrarnas redogörelse.....	17
6.4 Generaldebatten	18
6.5 Utrikes- och säkerhetspolitisk debatt	25
6.6 Budgetdebatten	28
6.7 Frågestund med samarbetsministrarna	29
7 Presidiet	31
8 Nordenutskottet	36
9 Närområdesutskottet.....	45
10 Europautskottet.....	46
11 Kontrollkommittén	49
12 Informationsfrågor.....	51
13 Nordiska rådets litteraturpris, musikpris samt natur- och miljöpris....	53
<i>Bilaga 1</i>	
Rekommendationer, yttrande och interna beslut antagna vid Nordiska rådets 51:a session	56
<i>Bilaga 2</i>	
Slutkommuniké från den parlamentariska Barentskonferensen i Alta 7–9 april 1999.....	63
<i>Bilaga 3</i>	
Resolution från den 8:e parlamentariska konferensen om samarbetet i Östersjöregionen.....	66

Norden är inte bara ett geografiskt begrepp. Det är också ett uttryck för värderingar och identitet. Det nordiska samarbetet handlar i grunden om att vi med utgångspunkt i den nordiska värdegemenskapen kan finna gemensamma lösningar på gemensamma problem. Denna insikt bör vara riktgivande för utvecklandet av det nordiska samarbetet. Den viktigaste framtidsuppgiften för Nordiska rådet är att ytterligare förbättra livskvaliteten för medborgarna. Vår modell för regional samverkan bör dessutom användas för att påverka utvecklingen både inom Europa och globalt. Mer och mer ser vi hur skillnaden mellan det internordiska samarbetet och förhållandet till omvärlden suddas ut.

Några nyckelord under det svenska ordförandeskapet i Nordiska rådet har varit koncentration, prioritering och uppföljning. Även internationaliseringen av det nordiska samarbetet har understrukits, och kontakterna med andra internationella organisationer som t.ex. Europaparlamentet, OSSE:s parlamentarikerförsamling och Baltiska församlingen har varit många.

Uppmärksamhet har också ägnats Nordiska rådets framtida verksamhet och fokus har satts på en utvärdering av den genomförda reformprocessen i Nordiska rådet. Det kan heller inte nog understrykas att förutsättningarna för att samarbetet skall lyckas är att det förankras i våra nationella parlament och att det nordiska samarbetet blir en angelägenhet för fler än rådets medlemmar.

Koncentration

Arbetet i Nordiska rådet behöver en högre grad av koncentration och detta kräver att presidiet tillsammans med utskottens ordförande gemensamt utarbetar en verksamhetsplan för hela rådet. Rådet behöver ett gemensamt mål för sin verksamhet och det är därför positivt att kunna konstatera att rådet nu för första gången utarbetat gemensamma riktlinjer för sin framtida verksamhet. Det är viktigt att alla delar av organisationen drar åt samma håll och detta förutsätter ett nära samarbete mellan rådets olika organ. Under året har presidenten och utskottsordförandena hållit gemensamma möten i syfte att förbättra dialogen mellan rådets olika organ. Nordiska rådet måste ha en klar genomtänkt linje för sin verksamhet och visa realism i förhållande till befintliga resurser för att uppnå trovärdighet. Därför har rådet såväl i sin verksamhetsplan som i budgetarbetet strävat efter en högre grad av koncentration.

Starkare utåtriktad profilering

Nordiska rådet kan bli mera mål- och resultatutriktat och fokusera på utmaningar som påverkar människors dagliga liv samt på de nordiska ländernas möjlighet att genom samverkan påverka EU. Invånarna i Norden kan se att nordiska värderingar sannolikt påverkar den globala utvecklingen. Rådet måste dock vara berett till klarare ställningstaganden och till starkare utåtriktad profilering, inte minst för att synliggöra sina insatser för att förbättra livskvaliteten för nordborna.

Uppföljningen av hur Nordiska rådets rekommendationer genomförs är en viktig angelägenhet för rådet. Under året som gått har rådets kontrollkommitté arbetat just med att försöka följa upp hur rådets rekommendationer omsätts i praktiken. Arbetet har resulterat i ett antal förslag till åtgärder som nu är föremål för diskussion inte minst i de nationella delegationerna.

Självklart är förankringen i de nationella parlamenten avgörande för Nordiska rådet och det officiella nordiska samarbetet i övrigt. Nordiska rådet skall fånga upp och utveckla krav och önskemål på nordiskt samarbete som förs fram på nationellt plan. En dialog mellan det nordiska och det nationella planet är nödvändig när en rekommendation utarbetas. Rådets rekommendationer måste stå i samklang med uppfattningarna hos övriga medlemmar av de nationella parlamenten om de skall följas upp framgångsrikt. Nordiska rådet bör också ta upp till debatt på nordiskt plan frågor som är eller förväntas bli aktuella i de nordiska ländernas parlament.

51:a sessionen

Det finns en nordisk samsyn på många viktiga politiska sakområden och vi hävdar oss bättre tillsammans än om vi agerar var och en för sig. Debatten under 51:a sessionen visade att det råder stor enighet om värdet och nyttan av det nordiska samarbetet. Diskussionerna om det nordiska samarbetets roll i ett vidare europeiskt perspektiv, om ytterligare insatser i Baltikum, Ryssland, Arktis, Barents och i Östersjöområdet har ett stort värde inte bara för Norden utan också för hela Europa. Under sessionen antogs ett uttalande om den nordliga dimensionen i vilket understryks behovet av flera nordiska initiativ i EU som kan bidra till att förverkliga den nordliga dimensionen.

51:a sessionen har satt fokus på medborgarna i Norden och flera av de rapporter och medlemsförslag som behandlats har berört det traditionella nordiska samarbetsområdet. Under sessionsdagarna diskuterades förslag som rör barn och unga, frivilligorganisationer, arbetslivets förändring, globaliseringens effekter och sist men inte minst åtgärder för att få ett gränslöst Norden.

Inför Nordiska rådets 50-årsjubileum år 2002 måste vi se till att vi har ett Norden som verkar gränslöst. Förhoppningsvis föreligger en samlad handlingsplan för avskaffande av störande gränshinder redan vid nästa session. Den rapport som till denna session framlagts om ett gränslöst Norden behandlar en del av de hinder som försvårar medborgarnas fria rörlighet i Norden och vad som kan göras för att avveckla kvarvarande hinder. Rapporten kommer att följas upp av rådets Nordenutskott med ett seminarium på Nordkalotten sommaren år 2000. Tanken är att parlamentariker från de tre nordliga länen Norrbotten, Finska Lappland och Finnmarks fylke skall inbjudas.

De frivilliga organisationerna och deras insatser på bl.a. folkbildnings- och kulturområdena är en unik del av det nordiska samhällsmönstret. Arbetet med att se över frivilligorganisationernas situation och möjligheter att bidra till samhällslivet och det nordiska samarbetet fortsätter under kommande år.

Kunskapssamhället präglas av förmågan till nytänkande och förändring, inte minst i arbetslivet. Det sätter fokus på utbildningsfrågorna, näringslivets

villkor och möjlighet att konkurrera på en global marknad samt på hela samhällets innovationsförmåga. Arbetslivet ställer nya krav och måste samtidigt förändras så att det ger utrymme för kompetensutveckling och entreprenörskap. Principen om ”livslångt lärande” måste integreras i arbets- och familjeliv utan att klyftor uppstår. Nordiska rådets temakonferens år 2000 i Köpenhamn tar utgångspunkt i en fördjupad diskussion om dessa frågor.

Visioner inför framtiden

Nordiska ministerrådet har nyligen börjat utarbeta ett debattunderlag om värderingar, utvecklingsmöjligheter och tendenser i det 21:a seklet och vilka krav detta ställer på det nordiska samarbetet.

En grupp av *vise män* och *kvinnor* har påbörjat arbetet med att utforska viktiga trender som formar samhällsutvecklingen i början av 2000-talet. Gruppen har tagit fasta på följande tolv trender:

- Teknologisk utveckling
- Globalisering
- Demokratiska styrelseformer och marknadsekonomi
- Europeiska integrationsprocessen
- Utvecklingen i Central- och Östeuropa
- Geopolitiska förändringar
- Växande miljökrav
- Förändrad arbetsfördelning mellan den privata och den offentliga sektorn
- Demografiska förändringar
- Migration
- Kultur och språk
- Utbildning och kompetensutveckling

Till rådets 52:a session i Reykjavik avlämnas en rapport som kommer att ligga till grund för diskussioner om det framtida nordiska samarbetet.

Då Nordiska rådet som parlamentariskt organ har särskild plikt att förstärka den representativa demokratin har rådet minst lika stort behov av en fördjupad diskussion om det framtida nordiska samarbetet. Ett sådant arbete har också påbörjats i partigrupper, nationella parlament och i rådets egna organ.

Kärnan i det nordiska samarbetet måste vara att bidra till *fred, säkerhet* och *stabilitet* i hela Europa. Efter det kalla krigets slut har hotet om en militär storkonflikt i Europa tonat bort. I stället ägnas ökad uppmärksamhet åt icke-militära aspekter på säkerheten och på att identifiera och undanröja strukturella konfliktorsaker. De nordiska länderna har länge lagt vikt vid att bidra till konfliktförebyggande och fredsbevarande insatser i olika former liksom vid humanitär hjälp till dem som drabbats av krig och konflikter. Det nordiska samarbetet på detta område bör utvecklas ytterligare. I anslutning till detta vore det värdefullt med diskussioner på nordisk och bredare europeisk nivå om en utvecklad minoritets-, flykting- och integrationspolitik särskilt med tanke på de allvarliga tendenserna till rasism och en uppblussande nynazism. År 2000 bör bli ett år då vi formar framtiden genom att kämpa *mot*

egoism, intolerans och självgodhet och *för* öppenhet och respekt för den enskilda människan.

1999/2000:NR1

Västnorden är en region som i sin helhet ligger inom Norden. Ökad uppmärksamhet på näringslivs-, resurs- och miljöfrågorna i norr både kräver och stimulerar tätare kontakter mellan Västnorden och övriga delar av Norden.

Informationsteknikens snabba utveckling är en förutsättning för ny kunskap och teknik på andra områden och innebär samtidigt bättre möjligheter till service och kommunikation för enskilda medborgare. IT-utvecklingen reser samtidigt frågor som har med personlig integritet och mänskliga rättigheter att göra. På liknande sätt ger utvecklingen på det biotekniska området upphov till frågor av etisk karaktär.

Insatser för att ge *språksamarbetet* ytterligare kraft är angelägna. Det handlar om att bevara de små nordiska språkens ställning och utvecklingsmöjligheter i en globaliserad medievärld men också om att öka förståelsen mellan de nordiska språkområdena. Utöver skolutbildningen är barn- och ungdomsutväxling, TV-samarbete och kultursamarbete mer generellt medel och samtidigt mål i sig själva.

I ett nytt årtusende behövs ett starkt och visionärt nordiskt råd. Målet måste vara att Nordiska rådet är opinionsbildande och har förmåga att påverka den framtida politiska agendan.

2 Nordiska rådets organisation

Nordiska rådet är ett samarbetsorgan för de nordiska ländernas parlament och regeringar. Samarbetet bygger på en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, det s.k. Helsingforsavtalet från 1962, med senare genomförda ändringar. Rådet är initiativtagande, rådgivande och kontrollerande.

Plenarförsamlingen

Plenarförsamlingen utgörs av rådets 87 valda medlemmar samt av regeringsrepresentanter och möts till ordinarie session minst en gång om året. Plenarförsamlingen är rådets högsta beslutande organ. Den skall anta rekommendationer och yttranden, fastställa rådets arbetsordning, utse rådets presidium, bestämma utskottens antal och verksamhetsområden och ange plats och tidpunkt för nästa session. Extra session eller temamöte hålls när presidiet så beslutar eller när minst två regeringar eller minst tjugofem valda medlemmar begär det. Rösträtt i rådet har enbart de valda medlemmarna, dvs. parlamentarikerna.

Presidiet

Rådets presidium består av en president och högst tolv andra valda medlemmar som utses av plenarförsamlingen. Varje land och partigrupp bör vara representerade i presidiet. Presidiet utgör rådets högsta beslutande organ då

plenarförsamlingen inte är samlad. Presidiet skall bereda övergripande politiska frågor, frågor om den allmänna inriktningen och utvecklingen av rådets verksamhet och arbetsformer samt utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. På presidiet ankommer också att leda och samordna rådets verksamhet samt tillse att denna samordnas med verksamheten i de nationella parlamenten och i internationella organisationer.

Utskotten

Rådet har tre utskott: Nordenutskottet, Närområdesutskottet och Europautskottet. Utskotten förbereder ärenden innan beslut fattas av plenarförsamlingen eller presidiet. De behandlar medlemsförslag, regerings- och ministerrådsförslag, berättelser från nordiska institutioner, regeringarnas och ministerrådets meddelanden med anledning av antagna rekommendationer, inkomna skrivelser samt andra ärenden som enligt rådets arbetsordning hör till utskottets ansvarsområde.

Kontrollkommittén

Kommitténs uppgift är att utöva kontroll över verksamhet som finansieras via nordiska medel och svara för kontrollverksamheten av det nordiska samarbetet som plenarförsamlingen beslutar om. Kommittén svarar också för ärenden i samband med tolkningen av Helsingforsavtalet och andra nordiska samarbetsavtal samt rådets arbetsordning och andra interna stadganden.

Valkommittén

Valkommitténs uppgift är att förbereda val som beslutas av plenarförsamlingen samt eventuella suppleringsval som presidiet förrättar på plenarförsamlingens vägnar.

Delegationerna

Varje lands valda medlemmar, suppleanter och regeringsrepresentanter utgör landets delegation i rådet. Sveriges delegation består av tjugo medlemmar och tjugo suppleanter, valda av riksdagen, samt de av regeringen utsedda representanterna.

Val till delegationen förrättas årligen och gäller för tiden till nästa val. Delegationen utser inom sig ordförande, vice ordförande och ett arbetsutskott.

Partigrupperna

Rådets medlemmar och suppleanter väljs av parlamenten med hänsyn till partiernas styrkeförhållanden. Fördelningen av förtroendeposter liksom olika ärenden under behandling dryftas och förbereds i partigrupperna inför beslut i rådets organ. Det finns fyra partigrupper i rådet – konservativa gruppen, mittengruppen, socialdemokratiska gruppen och vänstersocialistiska gruppen.

3 Sveriges delegation

1999/2000:NR1

Medlemmar

Valda den 30 september och den 7 december 1999

<i>Medlemmar</i>	<i>Suppleanter</i>
Gun Hellsvik (m), ordförande	Sven Hulterström (s)
Anita Johansson (s), vice ordförande	Bo Lundgren (m)
Reynoldh Furustrand (s)	Sinikka Bohlin (s)
Kaj Larsson (s)	Urban Ahlin (s)
Charlotta L Bjälkebring (v)	Jonas Ringqvist (v)
Jan Erik Ågren (kd)	Gunilla Tjernberg (kd)
Chris Heister (m)	Sten Tolgfors (m)
Margareta Israelsson (s)	Kjell Nordström (s)
Lars Hjertén (m)	Carl Fredrik Graf (m)
Eva Johansson (s)	Karin Olsson (s)
Per Erik Granström (s)	Berndt Sköldestig (s)
Lennart Gustavsson (v)	Claes Stockhaus (v)
Ragnwi Marcelind (kd)	Alf Svensson (kd)
Christel Anderberg (m)	Birgitta Wistrand (m)
Åke Gustavsson (s)	Kristina Zakrisson (s)
Lennart Daléus (c)	Marianne Andersson (c)
Elver Jonsson (fp)	Lars Leijonborg (fp)
Kent Olsson (m)	Göran Lenmarker (m)
Ann-Marie Fagerström (s)	Annika Nilsson (s)
Matz Hammarström (mp)	Ewa Larsson (mp)

Ordförande i svenska delegationen är Gun Hellsvik (m) och vice ordförande Anita Johansson (s). I arbetsutskottet ingår förutom ordförande och vice ordförande Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Daléus (c), Reynoldh Furustrand (s) och Jan Erik Ågren (kd).

Presidiet

Gun Hellsvik (m)
Anita Johansson (s)

Nordenutskottet

Charlotta L Bjälkebring (v)
Ann-Marie Fagerström (s)
Åke Gustavsson (s), vice ordförande
Lars Hjertén (m)
Eva Johansson (s)
Elver Jonsson (fp)
Ragnwi Marcelind (kd)

Närområdesutskottet

Christel Anderberg (m)
Lennart Gustavsson (v)
Matz Hammarström (mp)
Chris Heister (m)
Margareta Israelsson (s)
Kaj Larsson (s)
Jan Erik Ågren (kd), vice ordförande

Europautskottet

Lennart Daléus (c), vice ordförande
Reynoldh Furustrand (s)
Per Erik Granström (s)
Kent Olsson (m)

Kontrollkommittén

Eva Johansson (s), ordförande

Valkommittén

Anita Johansson (s)
Elver Jonsson (fp)

Delegationen och dess arbetsutskott har under verksamhetsåret hållit vardera sju möten. Delegationen har vid sina möten diskuterat och följt upp rådets olika aktiviteter under året som t.ex. det gemensamma mötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen i februari i Helsingfors och den av stortinget och Nordiska rådet arrangerade parlamentarikerkonferensen om Barents i april i Alta.

Det gemensamma mötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen öppnades av rådets president Gun Hellsvik och hade som huvudteman den nordliga dimensionen, säkerhetspolitiken i Östersjöregionen och bekämpande av brottslighet. Den första parlamentariska Barentskonferensen samlade ett 100-tal politiker från Finland, Norge, Sverige och nordöstra Ryssland samt representanter för urbefolkningen i området. Syftet var att tillsammans formulera långsiktiga mål för utvecklingen i området och för samarbetet mellan Nordeuropa och Ryssland.

I såväl arbetsutskottet som delegationen har särskild uppmärksamhet ägnats förberedelserna och genomförandet av Nordiska rådets 51:a session, som Sveriges riksdag stod värd för i november 1999 och planerna på ett nordiskt informationsfönster i Stockholm.

51:a sessionen

Nordiska rådets 51:a session ägde rum i Sveriges riksdag den 8–11 november 1999. Inför sessionen hade delegationen beslutat att i samarbete med rådssekretariatet utarbeta en annonsbilaga med inriktning på det parlamentariska samarbetet, regeringssamarbetet och det folkliga samarbetet på nordiskt plan. Annonsbilagan utkom på sessionens första dag och fick enligt en efterföljande utvärdering ett gott mottagande.

Med anledning av sessionen arrangerade också svenska delegationen i samarbete med Föreningen Norden och Arena Rosenbad under två kvällar nordiska aftnar med kulturevenemang och debatter om ”Frivilligsektorn i Norden” och om ”Globaliseringen i Norden” med deltagande av riksdagsledamöterna Margareta Israelsson (s), Elver Jonsson (fp) och Lars Hjertén (m). I riksdagens InfoCentrum anordnades ett nordiskt politikercafé med deltagande från samtliga nordiska länder.

Nordiskt informationsfönster

Delegationen och arbetsutskottet har vid ett antal möten diskuterat frågan om finansieringen av Arena Norden, ett nordiskt informationscenter i Föreningen Nordens regi, och planerna på ett informationsfönster i Stockholm finansierat över den samnordiska budgeten. Vid delegationens möte den 21 april informerade statssekreterare Sven-Erik Söder om den aktuella situationen för Arena Norden och för den utredning som framlagts av ambassadör Ralf Friberg om ett informationscentrum i Stockholm. I utredningen föreslogs inrättandet av ett nordiskt informationskontor i Sverige med placering i Stockholm.

Vid möte den 21 april informerade representanter för Utrikesdepartementet om den aktuella situationen när det gällde inrättandet av ett nordiskt informationsfönster i Stockholm. Nordiska ministerrådet hade fattat ett principbeslut om att det i början av år 2000 skulle finnas gemensamma nordiska medel för upprättandet av nordiska informationsfönster. Danmark och Norge hade framställt önskemål om att få en motsvarande verksamhet i sina huvudstäder.

Möte mellan delegationen och samarbetsministern

Samarbetsminister Leif Pagrotsky hade inbjudits till delegationens möte den 3 februari 1999. Samarbetsministern var förhindrad att delta och hade ersatts av statssekreterare Sven-Erik Söder som informerade om aktuella nordiska samarbetsfrågor. Härav framgick att Sverige liksom under sitt ordförandeår önskade prioritera arbetsmarknadsfrågor och sysselsättning samt miljö och gränsregionala frågor. Under året avsåg man också från svensk sida att öka marknadsföringen av projektet Hallå Norden, en servicetelefon i regi av

Vid möte den 4 november informerade den nordiske samarbetsministern Leif Pagrotsky om viktiga frågor inför Nordiska rådets 51:a session och om Nordiska ministerrådets planer för år 2000. Samarbetsministern framhöll behovet av ökad koncentration i det nordiska samarbetet och flexibilitet i användningen av de gemensamma nordiska resurserna.

Delegationen informerades också om den rapport som utarbetats av den danska och den svenska regeringen om ökad integration i Öresundsregionen samt vidare om att Sverige och Norge nyligen enats om att bilateralt kartlägga och försöka lösa de största hindren för rörlighet och handelsutbyte mellan de båda länderna.

Övrigt

Delegationen har också tagit egna initiativ och inbjudit relevanta personer till delegationens möten. Så t.ex. har en representant för UNEP/GRID-Arendal varit inbjuden till delegationen för att informera om ett program för att stärka ryska urinvånargrupperns kompetens och kapacitet i arbetet för en hållbar utveckling i Arktis. Programmet är en del av Förenta nationernas miljöprogram. Målsättningen för utvecklingsprogrammet är att stödja organisationer och regionala grupper för en hållbar utveckling samt att bevara kultur och miljö.

Representanter för Föreningen Norden har också varit inbjudna till delegationen för att presentera sin verksamhet och särskilt då informera om Arena Nordens situation och om det av Nordiska ministerrådet finansierade projektet Hallå Norden. Hallå Norden är en gratis servicetelefon till nordbor som reser eller pendlar mellan de nordiska länderna och som fastnat i den nordiska byråkratin.

Delegationen var representerad vid samernas landsmöte i Arvidsjaur den 14–17 juni genom riksdagsledamot Lennart Gustavsson (v) och i Kieler Woche 19–21 juni genom riksdagsledamöterna Berndt Sköldestig (s) och Lars Hjertén (m).

4 Gemensamt möte mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen

Den 8–9 februari 1999 höll Nordiska rådet sitt andra gemensamma möte med Baltiska församlingen i Helsingfors som ett led i arbetet att stärka det politiska samarbetet inom den nordisk-baltiska regionen. Det gemensamma mötetets huvudämnen var Den nordliga dimensionen, Säkerhetspolitik i Östersjöregionen och Bekämpande av brottslighet. Huvudtalare var statsminister Paavo Lipponen som presenterade Finlands initiativ till att ge EU en nordlig dimension, vilket också kom att bli huvudtemat under Finlands ordförandeskap i EU under andra hälften av år 1999. Anföranden under denna punkt hölls också av övriga statsministrar och representanter för nordiska och baltiska partigrupper. Försvarsministrar och parlamentariker diskuterade säker-

hetspolitiken, och riksdagsledamot Christel Anderberg (m) och justitieminister Laila Freivalds var huvudtalare angående bekämpande av brottsligheten i Nordens närområden.

Nordiska rådets och Baltiska församlingens presidier gjorde ett gemensamt uttalande enligt vilket Helsingforsmötet utgjorde ett nytt steg framåt i utvecklingen av det baltisk-nordiska samarbetet. Presidierna uttryckte sin enighet kring ett antal mål och prioriteringar, däribland att den nordliga dimensionen som en väsentlig del innehåller en baltisk-nordisk komponent, att de baltiska länderna skall ges möjlighet att gå in i medlemskapsförhandlingar med EU snarast möjligt, att en övergripande princip i det baltisk-nordiska samarbetet är gemensam säkerhet, som bara kan uppnås genom samarbete för att lösa ett stort antal sociala, ekonomiska och politiska problem, att samarbetet för att bekämpa organiserad brottslighet måste intensifieras, att länderna bör söka nya vägar för att skydda barnens intressen och rättigheter samt att arbete för att förverkliga Agenda 21 måste vara en vital prioritering i hela regionen och att energifrågor bör tas upp i ett regionalt sammanhang.

Nästa gemensamma möte hålls i Riga år 2001.

5 Parlamentarisk Barentskonferens

I samarbete med norska stortinget arrangerade Nordiska rådet en parlamentarisk Barentskonferens i Alta i Nordnorge den 7–9 april. Deltagare var nationella och regionala parlamentariker från de nordiska länderna och Ryssland samt regeringssidan på nationell och regional nivå, inklusive Barentsrådet. Vidare deltog representanter för Europarådet, EU och andra internationella organisationer samt för urbefolkningarna i både Norden och Ryssland. Bland svenska talare märktes förutom rådsmedlemmar även socialförsäkringsminister Maj-Inger Klingvall, riksdagsledamöterna Birgitta Ahlqvist (s), Margareta Viklund (kd) och Kristina Zakrisson (s) samt landshövding Georg Andersson.

I diskussionen vid konferensen underströks att Barentsområdet har enorma naturresurser och att det skulle vara en stor utmaning att åstadkomma den ekonomiska och sociala utveckling som skulle göra det möjligt att till fullo utnyttja dessa resurser. Vikten av att skapa trygghet för utländska investeringar i Ryssland betonades. Representanter för den ryska duman bekräftade att lagstiftningsarbete i detta syfte pågår. Från och med år 1999 ingår det arktiska samarbetet i Nordiska ministerrådets närområdesprogram särskilt vad gäller frågor om levnadsförhållanden, hälsa, miljö, urbefolkningar och polarforskning.

Rådets president Gun Hellsvik (m) betecknade konferensen som ett genombrott, inte minst tack vare de personliga kontakter som skapats. Hon såg slutkommunikén som en god sammanfattning av konferensen och lovade att rådet skulle göra sitt bästa för att följa upp den.

Konferensen antog på sin sista dag en slutresolution som innehöll ett stort antal uppmaningar till regeringarna, Barentsrådet, EU-kommissionen och Nordiska ministerrådet, uppmaningar som innebär att verka för bättre sam-

ordning av regionala insatser, engagemang av internationella finansieringsorgan, insatser för miljö och energi, inklusive förbättrad kärnsäkerhet, bärkraftigt fiskeri, bättre infrastruktur för transporter till lands och sjöss, borttagande av handelshinder och främjande av investeringar, ungdomsprogram och -nätverk, kvinnoätverk, undervisningsprogram, bl.a. med IT-baserade lösningar, samarbete på hälsovårdsområdet och insatser för urbefolkningarna. På det politiska området talas om demokratiutveckling, utveckling av det civila samhället och kontakt med frivilligorganisationer samt att kommuner och lokala myndigheter skall initiera ett program för en lokal Agenda 21. Nordiska rådet uppmanas att arrangera en konferens för unga parlamentarer från Barentsregionen under år 2000.

För att följa upp denna slutresolution tillsatte Närområdesutskottet en särskild Barentsarbetsgrupp, som höll ett antal möten under året. Svenska medlemmar i gruppen var Christel Anderberg (m), Lennart Gustavsson (v) och Kaj Larsson (s). Efter en genomgång av slutresolutionen och hörande av sakkunniga, bl.a. från Barentsrådet och Nordiska investeringsbanken, överlämnade Närområdesutskottet frågan om den vidare uppföljningen av Barentskonferensen till presidiet, som bedömer fördelningen av uppföljningsansvaret mellan sig och utskottet. En samordning skall ske med rådets uppföljning av sitt uttalande om den nordliga dimensionen.

6 51:a sessionen i Stockholm 8–11 november 1999

6.1 Statsministrarnas redogörelse

Danmarks statsminister *Poul Nyrup Rasmussen* presenterade programmet för det danska ordförandeskapet år 2000. Medan utvecklingen i Europa och Norden under 1990-talet varit övervägande positiv, utgjorde det framväxande främlingshatet och rasismen oroande tendenser som måste avvisas. En god och framåtriktad integrationspolitik måste tillse att de människor som fått uppehållstillstånd i de nordiska länderna blev anpassade, med full respekt för samhällenas värderingar och lika rättigheter och plikter. Som ett led häri föreslogs därför inrättande av ett nordiskt integrationspris – till verksamheter eller enskilda personer som på ett föredömligt sätt har arbetat för integration av flyktingar och invandrare.

Den nordiska samhällsmodellen vilar på klara gemensamma värderingar:

- lika rättigheter för alla som bor i våra länder, oavsett härkomst och etnisk bakgrund
- lika möjligheter vad gäller utbildning, arbete, hälsovård, kulturella upplevelser och ren miljö
- pålitlig social trygghet
- solidarisk finansiering

De nordiska samhällena kombinerar en förnuftig offentlig reglering med social trygghet, säkerhet och ett välfungerande privat näringsliv.

Globaliseringen innebär att världssamhället möter välfärdssamhället. Norden kan inspirera andra, då vi har visat att social trygghet och konkurrens-

kraft inte är motsatser utan förutsätter varann. Samtidigt står den nordiska modellen inför nya utmaningar: hur upprätthålla solidariteten samtidigt som den enskildes rättigheter och utvecklingsmöjligheter står i centrum, hur hantera den ekonomiska globaliseringen, som innebär både oanade möjligheter till tillväxt och utveckling och risker för ny marginalisering och utstötning i samhället, hur säkra fortsatt finansiering av välfärdssamhället samtidigt som det blir färre yngre och fler äldre i samhället?

Svaren på dessa utmaningar måste bli solidariska och nordiska. De svagaste och mest sårbara får inte bli förlorarna. Utgångspunkten är att hålla fast vid en positiv ekonomisk politik som ger fortsatt tillväxt i sysselsättningen och skapar utrymme på arbetsmarknaden för människor som inte haft möjligheter där. Vidare skall vi i Norden investera i en hög utbildnings- och kunskapsnivå så att vi förebygger en ny polarisering i våra samhällen.

Ordförandeskapet avser därför att skapa en förstärkt tvärfacklig sakkun- nistruktur för livslång utbildning och att anordna en konferens ”Norden i världen – världen i Norden – utbildningens roll i det nya årtusendet”.

Nordiskt IT-samarbete skall bli ett prioriterat insatsområde i det nya år- hundralet. Kvaliteten i våra samhällen skall säkras, vilket kräver prioritering, nytänkande och förnyelse. Men vi måste hålla fast vid det avgörande funda- mentet i den nordiska modellen: solidariteten med de svagaste i samhället.

Vidare innehåller ordförandeprogrammet nordiskt erfarenhetsutbyte om kvalitetsmätning i hälsovården samt åtgärder för social jämlikhet i hälsofrå- gor. Därför föreslås en epidemiologisk undersökning om skillnader i dödlig- het och medellivslängd. Ordförandeskapet skall också följa upp det senaste årets statsministerdeklaration så att handlingsplanen ”Ett hållbart Norden” kan antas på nästa års session i Reykjavik.

Visionen för *närområdena* är att Östersjöregionen – med de baltiska län- derna och Nordvästryssland – kan bli det praktiska beviset på den mellan- folkliga samhörighet som bygger på frihet, demokrati och välfärd. Förutsätt- ningar skall skapas för en stabil demokratisk och ekonomisk utveckling i grannländerna och alla stater skall påta sig ett socialt ansvar. Ordförande- skapet skall föra vidare och stärka de nordiska programmen för att skapa bättre villkor för barn och ungdom i Baltikum och Nordvästryssland. Ut- vecklingen av de sociala och mänskliga nätverken skall fortsatt stödjas.

EU:s utvidgning till att omfatta de nya demokratierna i Östeuropa är den bästa möjligheten att skapa fred, säkerhet och stabilitet i närområdena. Där- för välkomnade statsministern att Lettland och Litauen kunde ingå i den första gruppen av ansökarländer. Danmark har vidare gjort en särskild insats för Kaliningrad så att detta område får en framträdande plats i EU:s politik för den nordliga dimensionen.

Danmarks regering hade också tagit initiativet till att inrätta en samnordisk fond för ekonomiskt stöd till en rad samarbetsprojekt. Detta öppnar stora möjligheter att öka den mellanfolkliga förståelsen i regionen.

Under Danmarks ordförandeskap skall initiativ tas för att utarbeta en stra- tegi för hållbar utveckling i Arktis – en *arktisk Agenda 21*. Arbetet i Arktiska rådet skall förstärkas. En hållbar utveckling av näringarna turism, fiskeri och fångst stämmer väl överens med de samnordiska prioriteringarna. Ordföran- deskapet skall samtidigt – som Grönland önskat – arbeta för att det inrättas

ett "arktiskt fönster" i EU:s nordliga dimension. Statsministern välkomnade också att det västnordiska projektet för klimatforskning i havsströmmarna nu fick sin slutliga form.

Då välfärdssamhällets finansiering kräver hög sysselsättning prioriterar Danmark samarbete om *sysselsättningspolitik och arbetsmiljö i EU*. Samma gäller hållbar utveckling och ren energi samt konsumentpolitik. På bl.a. livsmedelsområdet kan de nordiska länderna sätta en starkare prägel på Europasamarbetet. Ordförandeskapet avser därför att anordna en konferens om livsmedelssäkerhet från jord/fjord till bord. Samtidigt skall man förstärka samspelet mellan konsumentpolitik och näringspolitik samt konsumentforskningen i Norden.

På det monetära området är euron ett fullbordat faktum. Valutakurserna har låsts fast. Valutasamarbetet ger möjlighet att skapa ett europeiskt svar på de internationella ekonomiska utmaningarna. Europa torde bli den enda region i världen där man kombinerar en gemensam valuta med en stark insats för sysselsättningen, för miljön, för mänskliga rättigheter och respekt för minoriteter samt för en kamp för några av de grundläggande välfärdsprinciperna. Möjligheterna att sätta en nordisk prägel på den ekonomiska politik som förs i Europa är bättre än någonsin tidigare. De nordiska länderna måste fatta sina egna beslut om sitt förhållande till euron. Men EU och EES-området är under alla omständigheter en så stor sammanhängande ekonomisk enhet att det ligger stora fördelar i att samarbeta och samordna insatserna.

De förändringar som Europa och världen genomlevt de senaste 10 åren kräver fortsatt klara politiska svar. Det finns mer, inte mindre, användning för den nordiska rösten. Det nordiska samarbetet genomgick stora förändringar då Finland och Sverige blev EU-medlemmar och ett förnyelsearbete igångsattes som gett förnuftiga resultat. Utvecklingen går så snabbt, att det redan nu finns goda skäl att överväga om man har funnit rätt form och rätt innehåll i det nordiska samarbetet. Det är därför nyttigt att samarbetsministrarna tillsatt en panel av visa kvinnor och män för att till rådets 52:a session komma med förslag om det nordiska samarbetet på tröskeln till det nya århundradet.

6.2 Utrikesministrarnas redogörelse

Redogörelsen gavs av Islands utrikesminister *Halldor Asgrimsson* som erinrade om att nordiska länder under 1999 innehaft ordförandeskap i fem olika internationella organisationer. Inledningsvis tog han särskilt upp Barentsrådet, där Finland varit ordförandeland, och Östersjörådet, som haft norskt ordförandeskap, och där ordförandeskapen aktivt undersökt möjligheterna till utvidgat och förstärkt samarbete mellan organisationer som behandlar samma sakområden och delvis samma geografiska område; detta för att förhindra dubbelarbete.

Vidare hälsade utrikesministern med glädje att EU genom den nordliga dimensionen i ökande grad engagerade sig i Nordeuropa. Särskilt glädjande var att EU erbjudit Island och Norge, som står utanför unionen, att delta i utformningen av den nordliga dimensionen. Arktiska rådet kunde också medverka i att följa upp EU:s politik för den nordliga dimensionen. Arktiska

rådet hade en omfattande och grundlig verksamhet på miljöområdet och en transatlantisk dimension genom USA:s och Kanadas deltagande. Det var därför önskvärt att etablera en förbindelse mellan Arktiska rådet och EU:s nordliga dimension.

Öppningen av den gemensamma nordiska ambassadanläggningen i Berlin lade grunden för ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna och Tyskland. Berlin skulle ha alla möjligheter att bli ett nytt centrum för det nordiska samarbetet i Mellaneuropa och även en förebild för regionalt samarbete för länderna i Mellan- och Östeuropa.

Norden hälsade med glädje att EU-förhandlingarna med de baltiska länderna kommer att äga rum samtidigt. Men EU:s utvidgning till 30 medlemsländer medför att det för Island och Norge är särskilt viktigt att EU konsoliderar EES-avtalets grundvalar och säkrar ett fortsatt gott genomförande av det avtalet. Utrikesministern uttryckte också tillfredsställelse över att förhandlingarna mellan Island, Norge och EU om Schengenavtalet slutförts, så att alla de nordiska länderna deltar på bredast möjliga grundval och bidrar till ett objektivt genomförande av avtalets förpliktelser.

Utrikesministern uttalade förhoppningen om att de kommande valen till den ryska duman skulle genomföras på ett sådant sätt att det bekräftade att demokratin hade slagit rot. Ett demokratiskt Ryssland är en förutsättning för dess integrering i europeiskt samarbete. Kriget i Tjetjenien medförde svåra lidanden för civilbefolkningen. Vi erkänner Rysslands territoriella integritet men vi måste hålla fast vid att konflikten måste lösas med politiska medel.

Efter att ha berört Europarådet och dess domstol för mänskliga rättigheter och det seminarium som rådet och OSSE anordnat i Bergen om kultur och konfliktförebyggande åtgärder övergick utrikesministern till en beskrivning av OSSE:s roll och ökade betydelse. Stabilitetspakten för Sydösteuropa var ett mycket betydelsefullt försök till en bred lösning på problemen och till att därigenom bidra till ekonomisk välfärd, demokratisk utveckling och fred i området.

Ett annat toppmöte, Natomötet i Washington, innebar en anpassning till det ändrade säkerhetspolitiska landskapet i Europa. Natos funktioner utvidgades till krishantering och samarbete med partnerländer. Toppmötet enades om en kommuniké om bl.a. politiskt och praktiskt stöd till en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik för EU. Vid EU:s toppmöte i Köln togs de första stegen till konkretisering av bestämmelserna i Amsterdamavtalet om en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, varigenom EU får en egen krishanteringskapacitet. VEU:s förvandling och samarbetet mellan Nato och EU medförde att alla de nordiska länderna måste tillförsäkras politisk och operativ medverkan i utformningen och genomförandet av denna politik.

Utrikesministern gick så över till FN och Kofi Annans initiativ för att uppnå enighet om hur det internationella samfundet kan intervensera i konflikter innanför suveräna staters gränser. Detta måste kunna lösas inom ramen för FN:s avtal, då flertalet allvarliga konflikter äger rum mellan stridande parter innanför landgränserna till suveräna stater och inte mellan stater.

De nordiska länderna har tagit aktiv del i debatten om omorganisering av FN:s säkerhetsråd. Det var nödvändigt att FN anpassade sig till ändrade

omgivningar och slog in på en fast kurs när det gällde konflikter där civila medborgare inte skyddades av sina egna myndigheter utan i stället blev förföljda och dödade. Den kommande domstolen i Haag, som inrättas när 60 stater har ratificerat stadgan, blir ett väsentligt bidrag för att förstärka den internationella rättsordningen gentemot folkmord, brott mot mänskliga rättigheter och allvarliga krigsförbrytelser.

De nordiska länderna har olika förhållande till Nato och EU men har kanske aldrig arbetat så väl tillsammans i utrikespolitiska sammanhang. De har en roll att spela i det internationella samarbetet som aldrig förr, både inom FN och i det regionala samarbetet.

6.3 Försvarsministrarnas redogörelse

Danmarks försvarsminister *Hans Haekkerup* betecknade det nordiska försvarssamarbetet som i grunden pragmatiskt och ständigt anpassande sig till ändrade förutsättningar i den säkerhetspolitiska omvärlden. Utgångspunkten är att säkerheten inte längre kan ses som en fråga om försvar av egna gränser och territorier utan i ett bredare perspektiv. Internationellt läggs det allt större vikt vid respekt för mänskliga rättigheter och utveckling av demokrati liksom vid att man inte heller accepterar övergrepp mot befolkningsgrupper och minoriteter, även om det sker inom ett lands gränser och principiellt kan betraktas som dess interna angelägenhet. Av denna internationella utveckling följer att vi kan vänta oss ständiga och kanske ökande anspråk på de nordiska ländernas kapacitet att lösa internationella uppgifter i FN:s och andra internationella organisationers regi. De nordiska länderna söker motsvara dessa krav genom ett mångårigt utbildningssamarbete och genom att noga överväga i vilka situationer ökad effekt kan uppnås genom militärt samarbete kring upprättande av nordiska styrkor som bidrag till internationella insatser. SFOR i Bosnien och KFOR i Kosovo är exempel på att nordiska länder visat vilja att ställa betydande militära styrkor till förfogande för en fredsskapande insats.

Det nordiska fredsbevarande samarbetet har också utvecklats på ett mer överordnat plan. Militärt samarbete inom NORDCAPS – Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support – utvecklas löpande för att förbereda insatser för fredsbevarande operationer. En militär koordinationsgrupp avger en rapport i början av år 2000 och överläggningar om samarbetets fortsättning följer därefter. De nordiska länderna utom Island deltar i samarbetet kring SHIRBRIG, en styrka av brigadstorlek med hög beredskap för insats i FN-operationer. 16 länder från Europa, Nord- och Sydamerika ingår i detta samarbete, som varit under utveckling sedan 1995 och hela styrkan är disponibel för FN för snabba insatser från 1 januari 2000.

Sedan ett antal år hålls samnordiska övningar för att garantera beredskap för nordiska bidrag till fredsbevarande insatser under namnet NORDIC PEACE. År 1999 genomfördes en övning i Finland med observatörer från Ryssland och Estland, och Danmark är värd för en motsvarande övning år 2000. Denna genomförs som en stabsövning, och Ryssland och de baltiska länderna har inbjudits att delta med stabsofficerare.

De nordiska länderna har många gemensamma intressen vid utvecklingen av en europeisk försvarsdimension. Inget nordiskt land är full medlem av både Nato, EU och VEU. Det är därför viktigt att de Natomedlemmar som inte är EU-medlemmar får en roll vid utvecklingen av EU:s försvarsdimension. Natos nya Defence Capabilities Initiative (DCI), som syftar till att förbättra dess förmåga att lösa framtidens utmaningar, däribland snabb och effektiv krishantering, har även relevans för Natos partnerländer, i Norden Finland och Sverige. Ett annat relevant begrepp, Operational Capabilities Concept, härrör från ett initiativ vid toppmötet i Washington och avser tätare och mer operativt samarbete mellan Nato och partnerländerna inom ramen för fredsbevarande operationer. Stärkta fredstidsrelationer mellan Nato och partnerländerna gynnar ett alltmer operativt samarbete, där man även kan dra nytta av den nordiska modellen. Senare års nordisk-baltiska försvarsministermöten, som äger rum årligen sedan 1994, och de regelbundet återkommande nordisk-ryska försvarsministermötena visar att både USA och Ryssland ger de nordiska länderna en mycket viktig roll i bevarandet av säkerhet och stabilitet i regionen. De nordiska länderna har ett motsvarande intresse av att hålla kvar USA:s och Rysslands konstruktiva engagemang i regionen.

De nordiska länderna stödjer Estlands, Lettlands och Litauens säkerhetspolitiska aspirationer. Natos Membership Action Plan kan bidra till att främja utvecklingen av passande försvarsstrukturer i de baltiska länderna. En stor del av det samlade stödet från väst till de baltiska länderna ges av de nordiska länderna, inklusive en ledande roll i flera multilaterala projekt. Mest bekant är BALTBAT, en baltisk fredsbevarande bataljon som deltagit tillsammans med danska styrkor i Bosnien. Samarbetet i BALTNET avser gemensam baltisk luftövervakning, BALTDEFCOL en gemensam baltisk försvarsakademi och BALTSEA, Baltic Security Assistance Group, samordning av stödet till de baltiska länderna. De nordiska länderna bidrar också till den baltiska minsveparekadern BALTRON. Det bilaterala biståndet består bl.a. i delgivning av de nordiska ländernas särskilda kunskaper om totalförsvar, krishantering, värnplikt, lednings- och motivationsprinciper samt om Östersjön och om försvar av små länder.

Internt inom Norden finns sedan 1994 ett ramavtal om materielsamarbete, enligt vilket man skall eftersträva ekonomiska, tekniska och/eller industriella fördelar inom försvarsmaterielområdet samt informationsutbyte och materielplanläggning för att kartlägga möjliga samarbetsområden. Arbetet pågår inom 21 arbetsgrupper, och längst har man kommit vad gäller anskaffande av en nordisk standardhelikopter.

Avslutningsvis framhöll försvarsministern att det ligger en stor uppgift i att stödja uppbyggnaden av de baltiska ländernas självförsvarsförmåga och möjlighet att delta i internationella operationer. Samma gäller också en europeisk säkerhets- och försvarsidentitet. Det är väsentligt att Europa framstår som en likvärdig partner såväl transatlantiskt som i förhållande till Ryssland.

6.4 Generaldebatten

Efter den danske försvarsministerns redogörelse inleddes generaldebatten av rådets president *Gun Hellsvik* med konstaterandet att århundradets sista år

varit händelserikt, både internationellt och på den nordiska arenan. Det nordiska samarbetet visade fortfarande sin politiska relevans på båda dessa arenor – hemma och ute.

Det nordiska samarbetet handlar i grunden om hur vi med utgångspunkt i den nordiska värdegemenskapen kan finna gemensamma lösningar på gemensamma problem. Mer och mer ser vi hur skillnaden mellan det interna nordiska samarbetet och förhållandet till omvärlden suddas ut. Den nordliga dimensionen, som har haft hög prioritet i rådets arbete i år, är ett exempel på hur perspektiven kan vävas samman. Som bekant var det statsminister Paavo Lipponen som lanserade den nordiska dimensionen och tog initiativet till att EU skulle få en genomtänkt, enhetlig politik för de nordliga regionerna i Europa. På det sättet gav han startskottet för en viktig process. Den nordliga dimensionen måste diskuteras, utvecklas och ges ett tydligt nordiskt politiskt innehåll.

Samarbetet med närområdena hade kommit in i en ny och mer aktiv fas. Nordiska rådet och Baltiska församlingen höll sitt andra gemensamma möte i Helsingfors i februari med den nordliga dimensionen som ett naturligt huvudtema. På ett seminarium i Vilnius denna höst hade vi en stimulerande diskussion om mediernas roll i demokratin.

En svaghet i det nordiska engagemanget i närområdena hade varit att man inte haft med Kaliningrad. Kaliningrad hade på grund av sin förhistoria och särskilda militära status hamnat i ett bakvatten. Det nya danska ordförandeskapet hade planer på att förstärka närvaron i enklaven som var helt i enlighet med rådets önskemål och de aktuella tankarna på att upprätta en nordisk informationspunkt i Kaliningrad.

Öppningen av den gemensamma nordiska ambassadanläggningen i Berlin var en viktig händelse i de tysk-nordiska förbindelserna. Presidiet hade genom att hålla ett eget politiskt seminarium startat en tätare dialog med tyska parlamentariker. – Jag hoppas att vi under kommande år kan förstärka kontakterna med Tyskland och andra länder kring Östersjön, sade Gun Hellsvik.

Nordiska rådet firar sitt 50-årsjubileum år 2002. Innan dess måste vi se till att vi har ett Norden som verkligen är gränslöst ! Nordiska rådet har tagit tag i den utmaningen och kommer inte att släppa den. Rapporten ”Ett gränslöst Norden” förtjänar att läsas noga, inte minst i regeringskanslierna. Inrättandet av den fasta Öresundsförbindelsen förstärker behovet att få bort de kvarvarande gränshindren i Norden. Gun Hellsvik hänvisade till ett nytt medlemsförslag om avskaffande av gränshinder och uttalade förhoppningen att regeringarna vid sessionen kunde lägga ett fundament till en samlad handlingsplan för avskaffandet av störande gränshinder inom Norden.

Välfärdproblemen krävde nya lösningar i överensstämmelse med de demografiska, ekonomiska och politiska förändringarna i Norden och hela Europa. En av de viktigaste uppgifterna för Norden var att sätta den nordiska välfärdsmodellen under debatt, att diskutera hur vi kan säkra att välfärden håller en hög kvalitet inom en förnuftig ekonomisk ram. Vi måste se närmare på rollfördelningen mellan myndigheterna och de frivilliga organisationerna. Vi måste våga ta oss an svåra frågor. Därför var det i rätt ögonblick som det

danska ordförandeskapet satte välfärdsstatens utveckling överst på dagordningen.

Gun Hellsvik framhöll att det varit en stor glädje att leda Nordiska rådet detta år. Som president hade hon i olika sammanhang framfört behovet av ett gemensamt mål för rådets verksamhet, och detta höll nu på att växa fram i form av gemensamma riktlinjer.

Hon avslutade med att understryka, att vi hela tiden måste bedöma hur vi kan förstärka den politiska ledningen av rådets arbete och pekade på nödvändigheten av att förankra rådets aktiviteter i de nationella parlamenten.

Statsminister *Paavo Lipponen* pekade på de positiva erfarenheterna av Finlands och Sveriges femåriga medlemskap av EU. Norden och det nordiska synsättet hade fått större genomslagskraft och väckt mera intresse än man kunnat förutspå. EU hade i sin dagordning utstakat den nordliga dimensionens politik. Vid Europeiska rådets toppmöte i december framläggs grundlinjerna för en samlad sysselsättningspolitik i EU för år 2000. Sysselsättningspolitiska rekommendationer skall för första gången godkännas för vart medlemsland. Finland har dessutom föreslagit, att kommissionen skall utarbeta en vitbok om de långsiktiga utmaningarna för att bevara ekonomisk tillväxt och sysselsättning i Europa, som t.ex. den åldrande befolkningen, informationsamhället, globaliseringen och miljöhoten. Även Lipponen välkomnade att Danmark som övergripande tema i sitt ordförandeprogram valt den nordiska välfärdsmodellen under rubriken "De nordiska välfärdsstaterna; sakkunskap och mänskligt perspektiv" och han såg fram emot nya rön och resultat som bidrag till den europeiska tankeprocessen. Han tackade också Nordiska rådet och alla nordiska och baltiska länder för deras insatser och stöd till den nordliga dimensionens politik. Finlands främsta prioritet för sitt ordförandeskap hade varit EU:s fortsatta utvidgningsprocess, och det gällde att fatta beslut om inledande av medlemsförhandlingar med sex nya kandidatländer och att fastställa en genomtänkt politik för utvidgning. Vid europeiska rådets möte i Tammerfors hade man kunnat fastställa politiska riktlinjer och kriterier för det vidare arbetet för den gemensamma asyl- och migrationspolitiken, det rättsliga samarbetet och kampen mot brottsligheten. Arbetet för utvecklandet av en gemensam europeisk säkerhets- och försvarspolitik fortsatte för att ge EU förmåga att ta självständiga beslut om inledande av krishanteringsoperationer och att leda och genomföra dem.

Statsminister *Göran Persson* erinrade om att kampen för demokratin går vidare även om Europa befriats från kommunistiska regimer. Framväxten av nynazistiska, rasistiska och antisemitiska grupper borde inte bara bekämpas med en fast och stark insats från polisiära myndigheter, utan man hade också anledning att i debatt, diskussion och utbildning hävda demokrati, mänskors rätt och våra ideal. Han såg därför fram emot ett stort nordiskt deltagande i den internationella konferens som hålls i Stockholm i början av år 2000 kring Förintelsen.

Statsministern beskrev därefter den nordiska samhällsmodellen, som utmärks av ett stort skatteuttag och en stor gemensam sektor. Man menar i Norden att samhället blir bättre om alla är med och att det finns ett samband mellan jämlikhet och utveckling. Denna modell beskrevs under 80- och 90-talen som gammalmodig och inte fungerande. Det fanns enorma problem i

välfärdssamhällena, många gånger på grund av en sönderkörd offentlig ekonomi som inte berodde på samhällsmodellen utan på politiska tillkortakommanden. Men nu var man igenom den krisen, och de nordiska samhällena hävdade sig väl och mätte sig väl med omvärlden. Kraften i denna modell borde användas för att visa länderna i Öst- och Centraleuropa, inte minst de baltiska, hur långt vi nått i våra länder i form av framgångar för välfärd och jämlikhet samt internationell konkurrenskraft. Den nordiska modellen med högt skatteuttag och en långt driven fördelningspolitik hade visat sig utomordentligt stark och konkurrenskraftig, och vi går in i ett nytt sekel med den nordiska modellen i spetsen för europeisk utveckling. Även jämställdheten mellan män och kvinnor hade drivits längre i Norden än någon annanstans i världen. Kvinnorna hade lägre arbetslöshet än männen, större andel fullföljda akademiska examina och utnyttjade vuxenutbildningen bättre och var mer flexibla på arbetsmarknaden.

Norges statsminister *Kjell Magne Bondevik* gav en starkare betoning av det nordiska grannskapet i sitt tal. Det nordiska samarbetet var en internationell realitet, en gemenskap av länder som hade en internationell trovärdighet varigenom de kunde spela en större roll än deras blygsamma storlek skulle motivera. Han hade nyligen med president Clinton diskuterat områden där Norden och USA hade sammanfallande synpunkter, såsom fattigdomsbekämpning, utveckling i fattiga länder, bidrag till konfliktlösning och kamp för mänskliga rättigheter samt även från norsk sida den transatlantiska alliansgemenskapen. Från norsk sida lade man stor vikt vid den nya säkerhetspolitiska och försvarspolitiska dimensionen i EU-samarbetet och sökte finna lämpliga former för deltagande häri. Syftet var att bidra på effektivast möjliga sätt och säkra Norges medverkan i beslutsprocessen.

Uppbyggnad av demokrati och ekonomiskt framåtskridande i Ryssland var genom närområdessamarbetet en gemensam nordisk angelägenhet, och man arbetade också för integration av de baltiska länderna i europeiska organ. Rysslands integration i det demokratiska Europa riskerade bakslag genom de oacceptabla militära aktionerna i Tjetjenien, som innebar ett hot mot den politiska stabiliteten i regionen. Det krävdes en politisk, inte en militär, lösning på konflikten.

Finlands ordförandeskap i EU, Islands i Europarådet och Norges i OSSE var exempel på den vidare ram som det nordiska samarbetet numera verkade inom. Under Islands nordiska ordförandeskap hade han särskilt noterat tillsättningen av en särskild panel av vise män – och kvinnor – för att diskutera utvecklingen av det nordiska samarbetet under kommande år och såg fram mot resultatet. Han såg med stor tillfredsställelse att Danmark i sitt kommande ordförandeskapsprogram gick in för ett utvidgat engagemang kring de nordiska välfärdsstaterna. I konsekvens med våra gemensamma värderingar måste vi i de nordiska länderna bekämpa tendenser till rasism, främlingshat och nynazism.

Till de viktiga sakerna vid sessionen hörde rådets nya initiativ för att utveckla gränshinder som sammanfattades i rapporten ”Ett gränslöst Norden” samt rapporten om samverkan med frivilligorganisationerna, ”Håndslag til det frivillige Norden”. Dessa organisationer var en ovärderlig del av den nordiska samhälls- och välfärdsmodellen.

Islands statsminister *David Oddsson* såg i det stora hela med tillfredsställelse på resultaten av det isländska ordförandeskapet för ministerrådet. Fortfarande kvarstod behovet att ge Västnordens och de arktiska områdenas intressen större vikt, men han litade på att dessa frågor skulle följas upp aktivt av kommande ordförandeskap. Förutsättningen för att det nordiska samarbetet skulle kunna behålla sin viktiga roll var att det var i stånd att möta nya och annorlunda utmaningar och att man var beredd att omprioritera i överensstämmelse med framtidens krav. Därför hade det tillsatts en särskild panel under ledning av NIB:s direktör *Jón Sigurdsson*. Till de frågor som skulle undersökas hörde den nordiska rättsligheten, gränshindren i Norden samt den geografiska avgränsningen av närområdessamarbetet. Som ett led i detta skall panelen undersöka möjligheterna att ta upp ett samarbete med västliga närområden i Skottland, på näraliggande öar och i New Foundland. Han hade noterat, att olika europeiska och andra internationella frågor som krävde nordiskt samråd och samarbete alltid stod på statsministermötenas dagordning. Detta gällde även fackministrarna – t.ex. hade miljöministrarna tagit direktkontakt med EU-kommissionen för diskussion av nordiska synpunkter, och på arbetsmarknads-, energi- och konsumentområdena pågick värdefullt nordiskt samråd om Europafrågor. Statsministrarna hade sommaren 1999 haft sitt andra möte med sin japanske kollega för genomgång av viktiga internationella frågor. Islands regering hade i oktober hållit en konferens med Nordiska ministerrådet och USA som medarrangörer om ”Kvinnor och demokrati” för att bidra till ökad jämställdhet för kvinnor i Baltikum och Ryssland.

En omfattande strategi för hållbar utveckling i Norden och närområdena förbereds för att läggas fram för nästa session, och på Färöarnas initiativ har man beslutat påbörja forskning om samspelet mellan de havs- och luftströmmar som är avgörande för klimatet i de nordliga områdena.

Den socialdemokratiska gruppens talesman *Berit Brørby* påpekade inledningsvis att det i den nya politiska arkitekturen i Europa blivit viktigare än någonsin att ha en gemensam mötesplats över landgränserna, och Nordiska rådet och dess session var en av de värdefullaste mötesplatserna. Till de viktigaste problemen hörde förhållandet till Ryssland och den djupa välståndsklyfta som rådde mellan Nordvästryssland och de nordiska länderna. Även i Baltikum, som hade en viss ekonomisk tillväxt, fanns fortsatt stora problem. En utvidgning av EU skulle gagna stabiliteten och stärka Europas bidrag till världssamfundet men också innebära flera förändringar. Ett EU med ett tjugotal medlemmar måste grundas på större decentralisering och delegering. Vissa frågor som var för stora för nationalstaterna och inte heller hörde hemma på överstatlig nivå skulle snarare tillhöra det naturliga området för regionala samarbetsorganisationer som Nordiska rådet.

Därför måste man sätta rådet i stånd att möta morgondagens utmaningar. Det behövdes mycket tydligare partiförankring för de saker som togs upp i rådet, och detta gällde alla partier. Det behövdes bättre politisk förankring av rådets ärenden i de nationella parlamenten. Det behövdes ännu bättre uppföljning av rådets beslut, både gentemot ministerrådet och de nationella parlamenten. Man behövde prioritera bättre och förenkla.

Den socialdemokratiska gruppen hade tillsatt en arbetsgrupp för att ta fram förslag om att förnya Nordiska rådet. Detta förslag kunde tillsammans med förslagen från ministerrådets grupp av visa kvinnor och män utmynna i en god och viktig debatt vid nästa session. Nordiska rådet lämpade sig för att ta upp och lösa problem som var mer regionala än nationella till sin natur. Genom sitt utvidgade internationella engagemang fick rådet en unik möjlighet till kontakt och dialog med länderna i närområdena. Det fanns få andra platser där politiker utanför regeringskretsen kunde få tätare och mer personlig kontakt med politiker från Baltikum, Polen och Ryssland än genom en plats i Nordiska rådet. En av de bästa utvecklingstendenserna i rådets verksamhet var den mentala omställningen hos rådets medlemmar från att vara sitt lands till sitt partis representanter.

I utskotten arbetade man numera i partigrupper och inte i geografiskt indelade fraktioner. 1990-talet hade främst varit präglad av en enorm internationalisering av rådet, men organisationen hängde efter och krävde förändringar. Man måste ställa frågan var gränsen för engagemanget gick, var balanspunkten fanns mellan det rent nordiska, våra omgivningar och Europa. På dagordningen måste sättas frågan hur Nordiska rådet kunde förbereda sig på att bli en internationell organisation i ett starkt regionaliserat Europa.

Dessvärre fanns det en grupp som hade ett välfungerande och effektivt nordiskt samarbete, nämligen de nynazistiska miljöerna som genom dolda nätverk och täta kontakter byggde upp sin kriminella aktivitet i Norden och närområdena. Detta fick man inte finna sig i utan måste använda det positiva nordiska samarbetet för att mobilisera ett gemensamt ställningstagande och handlande mot dessa miljöer, deras oacceptabla människosyn och kriminella handlingar.

Även mittengruppens talesman *Johan J. Jakobsen* utgick från de förändringar som rådet genomgått, i synnerhet internationaliseringen under senare år. Inte minst därför att länderna gjort olika vägval var rådet ett nyttigt forum för samråd och koordinering när det gällde internationella förhållanden. Samarbetet var nu i färd med att finna sin form, och rådets arbete hade blivit mer målinriktat och resultatorienterat, debatten mer dagsaktuell, den politiska aktiviteten hade ökat och arbetet präglades av sund otålighet.

Invigningen av det gemensamma ambassadkomplexet i Berlin hade väckt internationell uppmärksamhet då den gett ett konkret exempel på hur den nordiska regionen i regionernas Europa, med en gemensam nordisk identitet och kulturellt arv, visat vägen när det gällt nya former för diplomatiskt-politiskt samarbete. Integrationen i Europa hade ändrat samarbetet inom Nordiska rådet. Även om det genuint nordiska samarbetet fortfarande var huvudfundamentet, hade arbetet fått en närområdesdimension och en Europadimension och därigenom en starkare internationell profil. Genom nordiskt samråd och koordinering kunde även Norges regering via gemensamma nordiska hållningar utöva inflytande på EU:s lagstiftning, bl.a. inom områden som miljö, konsumentskydd, livsmedelssäkerhet och jämställdhet. På det försvars- och säkerhetspolitiska området hade samarbetet inom de fredsbevarande operationerna varit en av de mest framgångsrika delarna av det nordiska samarbetet.

En huvudutmaning för Norden och Nordiska rådet var att bygga en bro över den gamla skiljelinjen mellan öst och väst – inte minst för att få med Ryssland i ett brett internationellt samarbetsmönster. Finlands initiativ till en nordlig dimension i EU krävde en nordisk uppföljning i samråd mellan parlamentariker, frivilligorganisationer och andra nordiska, baltiska och ryska nätverk för att ge den nordliga dimensionen en politisk och folklig förankring.

Emellertid hade den starka tyngdpunktsförskjutningen till förmån för när-områdena, som fick närmare 20 % av ministerrådets totala budget, skett på bekostnad av andra viktiga samarbetsområden, bl.a. inom kulturavtalet. Enligt mittengruppens uppfattning var tiden inne att ge den nordiska budgeten ett lyft. Nedskärningarna i början av 1990-talet hade bl.a. motiverats med behovet av ekonomisk åtstramning, men nu var utvecklingen i de nordiska ekonomierna positiv. Mittengruppen ville därför uppmana de andra gruppe-ringarna att gå med på en uppgradering av det nordiska samarbetet genom en försiktig ökning av de nordiska budgetarna fr.o.m. år 2001.

I alla de nordiska länderna hade politikerna med bekymmer sett verkningarna av den fortsatta centraliseringen av näringsliv och bosättning. Regionalpolitiken hade i flera årtionden definierats som ett viktigt samarbetsområde, men de senare årens utveckling borde leda till att den sattes högre på den nordiska dagordningen. Mittengruppen ville därför göra regionalpolitik och insatser mot centralisering i Norden till ett prioriterat område år 2000. Utbyggnad av informations- och kommunikationsteknologin var en viktig del i arbetet för att säkra geografisk spridning av näringsliv och bosättning och han välkomnade därför att ett eget ministerråd och en ämbetsmannakommitté för IT-politik inrättats.

Den konservativa gruppens talesman *Jan Petersen* utgick från det nya försvarspolitiska samarbetet i Europa, där han menade att de fredsbevarande uppgifterna måste kombineras med politiska och ekonomiska insatser. De europeiska länderna måste börja samordna sina styrkor, skaffa sig transportkapacitet och större underrättelseresurser. Detta ger dynamik i situationen och står i överensstämmelse med många amerikaners önskan att européerna skall ta på sig större bördor för sin egen kontinent. Situationen i Europa med EU och Nato utvecklades dynamiskt, och han såg en risk att Norge utan medlemskap i EU kom att ställas utanför.

Han ställde sig tvivlande till att Nordiska rådet var det bästa forum för att hålla kontakt med de baltiska länderna och upprätta nätverk med baltiska politiker. Detta ansåg han i stället vara en uppgift för Natos parlamentariska församling dit han var på väg för ett möte samma vecka. Nordiska rådet låg följaktligen långt efter Nato när det gällde kontakt med de baltiska länderna, och han var därför förvånad över att det konservativa medlemsförslaget inte väckt mer entusiasm i rådet. Mycket tydde dock på att dynamiken i det nordiska samarbetet låg utanför det politiska området, där företagsfusioner visade på visioner. Även om det politiska samarbetet mera präglades av retorik och symbolik än substans ville han dock understryka sitt instämmande i det som sagts om behovet att göra front mot främlingsfientligheten.

Den vänstersocialistiska gruppens talesman *Steingrímur J. Sigfússon* ställde frågan vilka visionerna var för det framtida Norden. Fanns det några

visioner kvar som visade mot en ännu starkare sammansvetsning av de nordiska länderna: en effektivare gemensam nordisk marknad, starkare försvars-, freds- och nedrustningssamarbete eller förpliktande nordisk miljöpolitik? Tydliga inslag av dessa visioner fanns i många av ämnena vid sessionen, t.ex. frågan om gränshinder i Norden, Öresundsförbindelsen, samarbetet i Västnorden och på Nordkalotten samt arbetet inom Närområdesutskottets Barentsgrupp. Nordiska rådet skulle behöva en egen strategi för det regionala parlamentariska samarbetet i Norden och närområdena. Sigfússon hänvisade till en intervju med Hans Engell, nyvald ordförande för Föreningen Norden i Danmark, som menade att det nordiska samarbetets politiska inflytande i ett större sammanhang hade minskat och efterlyste visioner för Norden som en stark region i Europa, oberoende av ländernas EU-tillhörighet. Nordens roll i Europa och i det ännu större sammanhanget hade blivit alltför marginell. Norden kunde vara en aktör på den europeiska och den globala arenan, t.ex. i fråga om mänskliga rättigheter, fred och säkerhet, demokratiseringsprocesser i Östeuropa, tredje världen, globaliseringen osv. Norden hade alltför lätt givit efter för EU:s strävan att dominera hela den europeiska samhällsutvecklingen. Man hade nästan glömt det utvidgade säkerhetsbegreppet, och Nato hade intagit en alltför framträdande roll på bekostnad av FN och OSSE. Det nordiska samarbetet behövdes som en form av alternativ till det som många upplevde som europeisk likriktning och politisk fantasilöshet. Norge kunde med sin aktiva utrikespolitik och egna initiativ vara ett exempel för de andra nordiska länderna.

Norden borde fortsättningsvis ses som en föregångsregion, där man vågade gå in för nya lösningar som t.ex. ekologiskt boende, närdemokrati, medbestämmande på arbetsplatserna, mänskliga arbetstidsmodeller osv. Nordiska rådet borde ha en tydligare roll som koordinatör av gemensamma livsviktiga frågor i EU.

De flesta erkände att Nordiska rådets struktur inte fungerade bra och att den geografiska utskottsindelningen i stället för i politikområden var svår att leva med. Den vänstersocialistiska gruppen krävde dock inga omedelbara förändringar utan ville ha en ingående utvärdering och strukturdebatt tidigast om några år. Till dess skulle man koncentrera sig på det politiska innehållet och på att göra det nordiska samarbetet intressant igen.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

6.5 Utrikes- och säkerhetspolitisk debatt

Den socialdemokratiska gruppens talesman *Sighvatur Björgvinsson* inledde med en sammanfattning av de stora omvärldsförändringar som ägt rum sedan Berlinmurens fall: Tyskland var enat, Polen med i Nato, Kaliningrad ett distrikt i ett omvandlat Ryssland och t.o.m. en särskild ekonomisk zon, och de tre baltiska länderna självständiga stater på väg in i EU. Även i Ryssland var det ett nordiskt intresse att de politiker som satsade på demokrati och marknadsekonomi fick stöd. Den demokratiska utvecklingen i Ryssland och hela regionen kunde understödjas genom fackligt och politiskt utbyte och den ekonomiska utvecklingen genom offensiva satsningar på handel, turism

och resande. Man måste vara beredd att stödja investeringar i infrastruktur och modern teknik.

Vidare uttalade han socialdemokraternas stöd till det förslag till uttalande från rådet om den nordliga dimensionen som presenterats av Johan J. Jakobsen, då man ville se att den nordliga dimensionen fick en klar parlamentarisk förankring även i det nordiska samarbetet med Europaparlamentet liksom att rådet regelmässigt tog kontakt med de nordiska medlemmarna av Europaparlamentet.

Ekonomiska och sociala framsteg liksom handel och kontaktnät ökade den politiska och säkerhetspolitiska stabiliteten. Nationella, nordiska, europeiska och internationella strukturer borde utnyttjas för att nå dessa mål. Tillsammans täckte de nordiska länderna in alla de olika organisationerna, Europarådet, OSSE, EU, Nato, och Partnerskap för fred. Det nordiska samarbetet borde utnyttjas effektivare för att nå framgångar, inte minst i den stora frågan hur en effektiv krishantering skall organiseras. Norden kunde särskilt bidra med kombinationen av civila och militära åtgärder. Tillsammans borde man därför vädja till den amerikanska senaten att ratificera icke-spridningsavtalet. Kärnvapenfrågan hade fått ny aktualitet sedan Indien och Pakistan visat att de kunde och ville med i kärnvapenklubben. Världen blev farligare, inte säkrare, med kärnvapen och Norden hade en skyldighet att reagera.

Mittengruppens talesman *Sven Erik Hovmand* visade på att samhandeln mellan de nordiska länderna, Baltikum och Polen numera utvecklade sig med en hast som påminde om Hansastädernas renässans. Den utrikespolitiska, militärpolitiska och säkerhetspolitiska intressesfären har utvidgats långt utanför Nordens gränser främst tack vare insatserna från Nordiska rådet och de nordiska regeringarna. Enligt mittengruppens uppfattning hade Nordiska rådet en mycket viktig uppgift i att vara demokratisk brobyggare i Östersjöregionen, men det var också viktigt att rådet deltog i Barentssamarbetet och det arktiska samarbetet. Den nordliga dimensionen och samarbetet med Polen, Nordvästryssland, Barentsregionen och Arktis var en mycket viktig stabiliserande och fredsbevarande faktor i hela vår region. Det var glädjande att man med ihärdisk nordisk press hade lyckats få alla de baltiska länderna på jämställd fot bland ansökarländerna till EU.

Till den nordliga dimensionen hörde också energiförsörjningssamarbetet, The Baltic Ring, som var ett väsentligt bidrag till avlastning av Ignalinakärnkraftverket. Nordiska rådet rekommenderade vid sessionen att man använde Östersjöregionen som ett pilotprojekt för Riokonferensen om handel med miljökvoter och väntade nu på ett konkret utspel från miljöministrarna härom. Med stöd av ett uttalande av Ungdomens Nordiska råd pekade han också på vikten av nordiskt samarbete för att bekämpa kriminalitet och fattigdom i närområdena. Ett annat viktigt förslag avsåg ett informationskontor i Kaliningrad.

Den konservativa gruppens talesman *Jari Vilén* utgick från en beskrivning av det nordiska samarbetets roll i en ny säkerhetspolitisk miljö, där förebyggande och hantering av kriser blivit centrala frågor. Vid sidan av den traditionella verksamheten med fredstrupper hade kommit militära operationer med uppvisning av starkare militär kraft. Till operationerna hörde allt oftare politiska, humanitära, sociala och ekonomiska aspekter, och omfattningen

var avsevärt större än tidigare. Allt detta ställde särskilda krav på förmågan att samarbeta i militära frågor hos deltagande länder. Kosovokrisen gav fart åt strävandena att utveckla en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik i EU. Tanken är att skapa militär kapacitet för sådana situationer i Europa, där man i dag måste anlita USA:s hjälp och ingripande.

En aktiv satsning på samarbete var det bästa sättet att försäkra sig om att de nordiska ländernas åsikter och intressen inte förbigicks, när den ständiga förändringen i Europa krävde nya lösningar. Därför måste Nordens beredskap för krishantering målmedvetet utvecklas. Detta samarbete ökade också alla ländernas nationella säkerhet i Norden. Att de nordiska länderna var försvarspolitiskt mycket olika var inget hinder utan en rikedom i den försvarspolitiska dialogen. Samarbetet mellan Natoländer och icke-medlemsländer var en utomordentlig bas i situationer, där länderna skulle ta ställning till internationella kriser och där Natos transport- och kommunikationssystem var ett måste.

Ett annat intressant samarbete mellan EU-länderna gällde vapenexport, där de beslutat meddela varandra när de inte tänker ge tillstånd att leverera vapen till ett visst land. Om ett annat land tänker tillåta vapenexport till detta land, måste det först konsultera det land som tidigare nekat export. En sådan förhandlingsplikt var unik och Vilén hoppades att de nordiska länderna skulle upprätta ett liknande system med varandra.

Outi Ojala, den vänstersocialistiska gruppens talesman, inledde med en varning för extrem nationalism och rädsla för främlingar som dykt upp i Europa, senast i Österrike och Schweiz men även i Sverige. Hotet var gemensamt och kampen mot våldsamma extremrörelser likaså. Det rörde sig om en säkerhetsrisk med klar anknytning till samhällssystemets duglighet eller rättare sagt oduglighet. Det var både enskilda människors, medborgarorganisationers och politiska partiers uppgift att försvara det demokratiska systemet och förhindra att extremrörelser blev en fara. Medborgarorganisationernas verksamhet som överskred de immateriella gränserna inom och mellan länderna var mycket viktig. I tillägg till denna verksamhet behövdes andra samsamarbetsstrukturer som förde staterna och folken samman, som FN, OSSE, Europarådet och Nordiska rådet. För EU:s medlemsländer hade unionen inneburit att konflikter mellan länderna kunnat lösas inom unionens strukturer i stället för efter ländernas ekonomiska eller militära styrka.

Det utvidgade säkerhetsbegreppet innebar att man måste sträva efter att förebygga och avlägsna de orsaker som kunde leda till konflikter mellan länderna eller mellan olika nationella och religiösa grupper inom länderna. Utjämning av ekonomiska skillnader skapade stabilitet. Utvecklingssamarbete syftade till att jämna ut skillnaderna i utveckling och därigenom avlägsna de ekonomiska orsaker mellan och inom länderna som skapade spänningar. Inom EU verkade regionalpolitiken på detta sätt konflikthämmande. Genom att skapa ett mångfacetterat samsamarbetsnät mellan länder och folk garanterade samsamarbetet runt Östersjön, det arktiska samsamarbetet och olika EU-program, där Ryssland deltog, att det inte uppstod strikta block i Europa som tittade snett på varandra. EU:s nordliga dimension hängde samman med den ekonomiska utvecklingen men ökade samtidigt säkerheten och stabiliteten.

Outi Ojala kom därefter in på EU:s nya försvarsdimension om vilken det ej rådde någon enighet och där Finlands utspel närmast fått erkännande av de andra alliansfria länderna, medan de stora EU-länderna antagligen ville gå längre. Det centrala i militär krishantering var alltid på vilka grunder och under vilka förutsättningar operationerna inleddes. En stats suveränitet var aldrig obegränsad eller ovillkorlig utan måste alltid vägas mot de mänskliga rättigheterna. De ständiga medlemmarna i FN:s säkerhetsråd hade alltid sina egna intressen att bevaka i konfliktsituationer, vilket kunde gå ut över FN:s beslutsförmåga. Det var därför nödvändigt att börja diskutera också FN:s utveckling och de ständiga medlemmarnas ställning.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

6.6 Budgetdebatten

Nordiska ministerrådets verksamhetsberättelse 1998, Nordiska ministerrådets redogörelse för planerna för det nordiska samarbetet och ministerrådsförslag om Nordiska ministerrådets budget för år 2000 utgjorde grundlag för budgetdebatten under sessionen.

Debatten inleddes av *Johan J. Jakobsen*, mittengruppens talesman, men också ordförande i den budgetgrupp presidiet tillsatt för att förbereda behandlingen av den nordiska budgeten för år 2000. Jakobsen konstaterade att budgetramen för år 2000 uppgick till 732,3 miljoner danska kronor och att detta innebar en oförändrad ram för femte året i rad. Detta var inte bara en stagnation utan i realiteten en minskning av de medel som stod till buds för det nordiska samarbetet. Han hänvisade till att flera talare i generaldebatten uttryckt att tiden nu var mogen för åtminstone en liten ökning av den nordiska budgeten och uttryckte för sin del förhoppningen om att ministerrådet skulle överväga att öka budgetramen för år 2001.

Johan J. Jakobsen framförde vidare att presidiet delade ministerrådets önskan om flexibilitet och dynamik i det nordiska samarbetet. Detta förutsatte en koncentration till uppgifter som var politiskt aktuella och relevanta men också att dessa uppgifter tillvaratog den nordiska nyttan. Detta betydde också att budgetpolitiken måste vara flexibel och att det fanns en vilja att göra omprioriteringar inom den totala budgetramen. En majoritet av presidiet har förslagit en omprioritering på ca 30 miljoner danska kronor, vilket måste anses vara en ganska liten omprioritering som ministerrådet knappast skulle kunna motsätta sig.

Chris Heister, konservativa gruppens talesman, anförde att utgångspunkten för all den verksamhet som bedrivs i det nordiska samarbetet skall vara kravet på nordisk nytta. Samarbetet skall dock inte fokuseras enbart på det som har betydelse och är nyttigt för nordiska medborgare utan krav måste också ställas på att nordiska medel används målinriktat och effektivt.

Konservativa gruppen hade för andra året i rad reserverat sig mot presidiet budgetbetänkande. Chris Heister underströk vikten av att synliggöra de oenigheter som finns i den politiska debatten men framförde samtidigt att på många av de områden där presidiet föreslår en ändring av budgeten sker det i bred enighet. Snart går 20% av den nordiska budgeten till samarbetet med närområdena. Konservativa gruppen anser att närområdessamarbetet är vik-

tigt och att det finns nordisk nytta att hämta i gemensamma nordiska insatser. Utöver majoritetens förslag borde därför ytterligare 5,3 miljoner danska kronor tillföras närområdessamarbetet.

I anförandet konstaterades att det i dag finns ett informationskontor i alla de tre baltiska länderna och i S:t Petersburg. Kontoren fungerar som samlingspunkter för information om nordiskt samarbete och för koordinering av de nordiska insatserna. Chris Heister uttryckte förhoppningen om att vi snart också skulle ha en informationsplats i Kaliningrad som senare kunde utvecklas till ett informationskontor. Det var viktigt att öka samarbetet med denna del av Ryssland och här borde Nordiska rådet gå i spetsen.

Dorte Bennedsen, socialdemokratiska gruppens talesman, beklagade sig också över att budgetramen för år 2000 var oförändrad. Detta faktum begränsade möjligheterna att ta nya initiativ oberoende av vilket område som prioriterades.

Hon uttryckte sin glädje över att rådet och ministerrådet efter många års konflikt om budgetproceduren nu byggt upp ett konstruktivt samarbete. Dorte Bennedsen konstaterade att ändringsförslagen inte var särskilt omfattande men väl viktiga eftersom de bl.a. berörde barn och unga samt det folkliga samarbetet i Norden.

Vänstersocialistiska gruppens talesman, *Charlotta L Bjälkebring*, inledde med att uttrycka sin tillfredsställelse med att budgetprocessen under de senaste åren utvecklats i positiv riktning. Den av presidiet tillsatta budgetgruppen hade fungerat effektivt och relativt samstämmigt trots den konservativa gruppens reservation. Positivt var också att det för första gången fanns en översikt över de kommande två åren.

Budgetgruppen hade lyckats väl med att stärka miljösektorn, energisamarbetet, närområdessamarbetet och satsningen på barn och unga. Även för vänstersocialistiska gruppen viktiga områden som jämställdhet och bioetik hade fått en förstärkning genom ökade satsningar i budgeten.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

6.7 Frågestund med samarbetsministrarna

Vid 51:a sessionen fortsattes den praxis som grundlagts vid 48:e sessionen med spontana frågor enligt förebild från Sveriges riksdag. Frågorna besvarades av samarbetsministrarna, för svensk del av samarbetsminister Leif Pagrotsky.

Elver Jonsson (fp) efterlyste besked i samma fråga han ställde vid 50:e sessionen, nämligen om utrikes- och försvarsministrarnas möjligheter att uppträda som nordiskt ministerråd. Finlands samarbetsminister, tillika försvarsminister, var ej främmande för att undersöka saken. Möjligen var det en fråga för den nya gruppen av visemän och -kvinnor som skulle behandla det nordiska samarbetets utveckling.

Charlotta L Bjälkebring (v) frågade angående de höga kostnaderna för ett projekt för att synliggöra Nordiska rådets litteraturpris genom utgivningen av skriften *Läslust* i tre år, nämligen 2 i stället för 1,5 miljoner danska kronor, samt varför man inte använt ett normalt anbudsförfarande. Samarbetsministrarna kände ej till frågeställningen, varför ett skriftligt svar utlovades.

På en fråga om det kommande tågpriset mellan Malmö och Köpenhamn på den fasta Öresundsförbindelsen svarade *Leif Pagrotsky* att priserna för tågresor ännu inte var fastställda, men att det uppgivna priset att ta sin bil fram och tillbaka över bron, 550 svenska kronor, enligt hans uppfattning var alldeles för högt. Priset för tågresor borde sättas så lågt att många fann det lönsamt att pendla inte bara för arbete men också för studier. Järnvägshuvudmännen i regionen borde prova sig fram med sikte på att få så låga priser som möjligt – och gärna med hög flexibilitet så att det blev billigare att åka när det var låg trafik. Ett lågt pris skulle ge större volym och flera intäkter.

Anita Johansson (s) ställde frågan hur man kunde använda det nordiska samarbetet för att bli starkare i kampen mot nazism och rasism. *Leif Pagrotsky* svarade med att hänvisa till den upplysningsverksamhet som bedrevs i Sverige men menade att det var naturligt att samarbeta för att bekämpa kriminella nazister, som själva hade nätverk och samarbetade över gränserna. Tillräckligt var inte gjort ännu, och problemen såg ut att växa. Det var en uppfordran att öka engagemanget och skärpa tonen och effektiviteten i arbetet – kanske också i den nordiska dimensionen.

Den danska samarbetsministern framhöll med anledning av en skriftlig fråga i samma ämne att det hade utarbetats rapporter om insatser mot främlingsfientlighet som också kunde ge svar på hur man på bostadsområdet, utbildningsområdet och genom kulturpolitik och socialpolitik etc. kunde förebygga, att man skapade subkulturer i förhållande till samhället som helhet.

Med anledning av debatten om ”handelsläckaget” som följd av de stora prisskillnaderna mellan Norge och Sverige framhöll *Leif Pagrotsky* att skillnaden i mervärdesskatten var en liten faktor i sammanhanget. Interna förhållanden gjorde det mycket dyrt att leva i Norge. Norges folk röstade nej till sin egen jordbrukspolitik genom att åka över gränsen och köpa mat under den svenska och den europeiska jordbrukspolitiken.

Chris Heister (m) följde upp sin fråga vid de 49:e och 50:e sessionerna om de höga kostnaderna för visum från Ryssland till Finland och exemplifierade med ett pojkfotbollslag från Murmansk som inte kunnat delta i en turnering i Luleå då man ej hade råd med de kostnader det medförde att resa genom Finland – dels visumavgift, dels en sjukförsäkring som krävdes för genomresa. Av svaret framgick att det fanns möjlighet att efterskänka visumavgiften men att det var mycket komplicerat genom att den finske utrikesministern måste fatta beslut i varje enskilt fall. Det var en lagändring som var ganska ny, och samarbetsministern skulle ta med sig frågan hem. Sjukförsäkringsavgiften var ett svårare problem då enskilda kommuner annars kunde råka ut för orimliga kostnader på grund av en mängd bilolyckor som skett.

Som en del av ministrarnas svar på en fråga om språkförståelsen tog *Leif Pagrotsky* upp frågan varför man i största delen av Sverige inte kunde se dansk och norsk TV. Man återutsände redan finsk TV över Sverige med hjälp av stora statliga medel men hade inte funnit att man utan att ändra den svenska grundlagen kunde tvinga kabel-TV-företag att skicka ut program som politiker bestämde. Det hade inte funnits tillräcklig entusiasm för att få detta genomfört. Han skulle gärna se att fler kabel-TV-företag bjöd sina kunder dansk och norsk TV. När den digitala TV:n kommer blir det mycket

enklare att bereda plats för dessa kanaler. Men det grundläggande var tittarnas intresse och vad gällde Danmark trodde han att Öresundsbron skulle komma att göra underverk.

På en fråga hur de nordiska regeringarna kunde stimulera elektronisk handel och trygga medborgarnas säkerhet inom elektronisk handel svarade *Leif Pagrotsky* att handelsministrarna inlett ett samarbete med IT-industrin och internetbranschen om ett gemensamt nordiskt märkningssystem. Han uttalade stor optimism om att detta skulle bli ett genombrott för elektronisk handel i Norden. Det dementerade också kraftfullt alla uttalanden om att samarbetet i Norden inte förmådde förnya sig och ta på sig vår tids moderna uppgifter utan satt fast i frågor från 50-talet.

Ewa Larsson (mp) ställde frågan om samarbetsministrarna var beredda att samarbeta kring en gemensam nordisk lagstiftning av samma slag som den nya svenska lagen om att kriminalisera sexköpare.

Av svaren framgick, att man i övriga nordiska länder inte var beredd att kriminalisera sexköp men att man var intresserad av samarbete för att motverka prostitution med ursprung på andra sidan Östersjön och att Östersjörådet tillsatt en arbetsgrupp som kommer att rapportera under året. *Leif Pagrotsky* uttalade förhoppningen om att det svenska experimentet skulle bli så framgångsrikt att det inspirerade de andra att gå samma väg. Men han ville inte som svensk gå in i deras interna debatt.

Debatten i sin helhet återfinns i de tryckta protokollen från sessionen.

7 Presidiet

Presidiet har under senare år haft att följa upp och genomföra de förändringar som rådet beslutat att vidta i mitten av 90-talet. Nu har arbetet kommit in i en ny fas då de genomförda reformerna är föremål för en utvärdering.

Presidiet har diskuterat behovet av koncentration, prioritering och parlamentarisk förankring av det nordiska samarbetet. Vidare har presidiets roll i förhållande till utskotten, sessionens utformning liksom olika initiativ från partigruppernas sida diskuterats.

Presidiet har ansvar för att samordna rådets arbete i dess helhet och har därför att ta ställning såväl till den egna verksamhetsplanen som till utskottens verksamhetsplaner och budgeten härför. Vid årets session presenterades för första gången gemensamma riktlinjer för Nordiska rådets verksamhet. Presidiet har också ansvaret för allmänna utrikes- och säkerhetspolitiska frågor och har under året besökt och fört diskussioner med andra internationella organisationer. Presidiet har också liksom föregående år haft överläggningar med de nordiska ländernas utrikesministrar. Vid flera av dessa möten har den nordliga dimensionen varit föremål för diskussion.

Medlemmar och möten

Presidiet har bestått av tretton medlemmar. Svenska representanter i presidiet har varit Gun Hellsvik (m), som också under verksamhetsåret varit Nordiska rådets president, och Anita Johansson (s). Presidiet höll åtta möten under 1999.

I anslutning till rådets session möte presidiet de nordiska statsministrarna. Huvudfrågor vid överläggningarna var den försvars- och säkerhetspolitiska utvecklingen i Europa och dess konsekvenser för Norden samt det nordiska perspektivet på EU:s utvidgningprocess.

I samband med invigningen av den gemensamma nordiska ambassadbyggnaden i Berlin i oktober hölls ett presidiummöte. Vid samma tillfälle hölls också för andra gången ett möte mellan presidiet och de nordiska utrikesministrarna. Initiativet till en dialog i utrikespolitiska frågor med Nordiska rådet hade ursprungligen tagits av de nordiska utrikesministrarna. Bakgrunden var att utrikes- och säkerhetspolitiska frågor under senare år blivit ett allt viktigare sakområde för Nordiska rådet. Vid Berlinmötet diskuterades bl.a. perspektiven för utvecklingen av den nordliga dimensionen under de nordiska EU-ordförandeskapen samt säkerhetspolitik och fredsbevarande verksamhet.

Presidiet har också vid ett antal möten träffat de nordiska samarbetsministrarna för att bl.a. diskutera ordförandeprogrammet, den nordiska budgeten och utvärderingen av sessionen.

Arbetsgrupper

Presidiet har det övergripande ansvaret för det nordiska *informationsarbetet* och har haft att ta ställning till en ny gemensam informationsenhet för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Arbetet har resulterat i ett samarbetsavtal om gemensam information för de två nordiska organisationerna. För informationsarbetet har presidiet tillsatt en särskild arbetsgrupp med uppgift att bl.a. utvärdera försöksverksamheten med en gemensam information. Svensk medlem i informationsgruppen är Kent Olsson (m).

Presidiet har ansvar för samordningen av rådets behandling av *Nordiska ministerrådets budget och verksamhetsplan*. Även för detta ändamål har en särskild arbetsgrupp tillsatts med uppgift att samordna de synpunkter som framkommer från partigrupperna och utskotten. Svenska medlemmar i budgetarbetsgruppen har varit Charlotta L Bjälkebring (v) och Chris Heister (m).

Den *nordliga dimensionen* har varit ett högt prioriterat tema på presidiets dagordning under 1999 och detta kommer att fortsätta också under år 2000. Presidiet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bl.a. undersöka vilken roll Nordiska rådet kan ha i arbetet med den nordliga dimensionen. I arbetsgruppen ingår Reynoldh Furustrand (s), Gun Hellsvik (m), Lennart Gustavsson (v) och Ragnwi Marcelind (kd).

Internationellt samarbete

Genom de reformbeslut som genomfördes år 1996 stod det klart att internationella kontakter och utrikes- och säkerhetspolitiska frågor skulle få en mycket mer framträdande roll i Nordiska rådets arbete än tidigare. Detta markeras också genom att presidiet ansvarar för övergripande utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, vilket inte utesluter att även utskotten är aktiva när det gäller kontakter av olika slag utanför Norden. Presidiet har under året upprätthållit kontakter med europeiska organisationer och parlamentariska organ i Nordens närområden.

Redan i början på året besökte Gun Hellsvik, rådets president, Vilnius för överläggningar med sin motpart i Baltiska församlingen. Bland de gemensamma intresseområden som de två organisationernas presidenter identifierade för samarbete kan följande nämnas:

- Kriminalitet och organiserad brottslighet
- Barn och unga, i synnerhet utbildningsfrågor
- Miljö- och energifrågor
- EU-utvidgningen
- Säkerhetspolitik i Östersjöregionen

I februari hölls det andra gemensamma mötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen i Helsingfors. Huvudteman för diskussionen var den nordliga dimensionen, säkerhetspolitiken i Östersjöområdet och bekämpande av brottslighet. Det tredje gemensamma mötet kommer att hållas i Riga år 2001.

Representanter för Nordiska rådet har också deltagit i Baltiska församlingens två sessioner, i maj i Vilnius och i december i Riga. I samband med den sistnämnda sessionen fördes också diskussioner mellan de två organisationernas presidenter.

Parlamentarisk Barentskonferens i Alta

Den 7–9 april samlades parlamentariker i Barentsregionen för första gången till en konferens i Alta. Mer än 100 politiker från Finland, Norge, Sverige och nordvästra Ryssland samt representanter för urbefolkningen i området deltog i konferensen. Konferensen fokuserade på välfärdsutvecklingen i Barentsregionen, hälsovårdsfrågor och sociala förhållanden för människor i området. Även gränsregionalt utbildningssamarbete och transporter över nationsgränserna i regionen diskuterades.

Polen

I maj besökte Nordiska rådets presidium Polen och hade en rad samtal med parlamentariker och myndigheter i Polen. Bl.a. diskuterades möjligheten att etablera ett ungdomsutbytesprogram. Andra frågor som diskuterades var behovet av att bygga upp ett nätverk mellan parlamentariker i Polen och de nordiska länderna.

OSSE

I juni deltog rådets president Gun Hellsvik i OSSE:s parlamentarikerkonferens i S:t Petersburg. I sitt anförande framförde presidenten bl.a. att världssamfundet måste förbättra sin beredskap för insatser i tidigt skede när konflikter hotar. Vidare måste vi lära oss att bättre samordna politiska, ekonomiska, diplomatiska och militära resurser.

Senare på året deltog också presidenten som ordförande i en av delsessionerna i den av OSSE arrangerade konferensen om "Subregional Economic Cooperation Processes Faced with the New Challenges".

8:e parlamentariska Östersjökonferensen

Den 8:e parlamentariska Östersjökonferensen hölls 7–8 september i Mariehamn. Sammanlagt närmare 200 personer deltog i konferensen av vilka ca 100 var parlamentariker. Ryssland var för första gången väl representerat i konferensen.

Konferensen hade tre huvudteman nämligen det traditionella samarbetet i Östersjöområdet, EU-utvidgningens sociala konsekvenser och den bärkraftiga utvecklingens betydelse för Östersjöregionen. Slutdokumentet från konferensen bifogas berättelsen.

Nordiskt seminarium i Berlin

Nordiska rådet deltog i invigningen av den gemensamma nordiska ambassadbyggnaden i Berlin den 21 oktober. I samband med detta inbjöd presidiet tyska och nordiska parlamentariker till ett seminarium om "Tyskland och de nordiska länderna – gemensamma vägar i ett nytt Europa". Seminariet ägde rum i den nya ambassadbyggnaden. Syftet var bl.a. att skapa kontakt mellan tyska och nordiska parlamentariker nu när Berlin blivit huvudstad och tysk politik kommit närmare de nordiska länderna.

Seminariet fokuserade på den nordliga dimensionen i EU och möjligheterna att förstärka samarbetet mellan Tyskland och Norden på en rad områden. På seminariet diskuterades också den nya europeiska säkerhetspolitiska verkligheten.

Valövervakning

För första gången deltog parlamentariker från Nordiska rådet i valövervakning. Detta skedde i samband med valet i december i Ryssland. Rådets fyra partigrupper var representerade och från Sverige deltog Charlotta L Bjälkebring (v) och Ragnwi Marcelind (kd).

51:a sessionen

Nordliga dimensionen

I samband med Nordiska rådets 51:a session antog Nordiska rådet ett uttalande om starkare nordiskt engagemang för den nordiska dimensionen. Nordiska rådet understryker i uttalandet behovet av fler gemensamma nordiska initiativ som kan förverkliga den nordliga dimensionen i EU.

Utvecklingen av det politiska samarbetet i Europa gör det både nödvändigt och önskvärt med ett förstärkt regionalt samarbete inom EU och mellan EU och andra europeiska länder. Ett exempel på detta är EU:s initiativ att utveckla en politik för den nordliga dimensionen. Inte minst är det viktigt att

den nordliga dimensionen bidrar till att involvera Ryssland i europeiskt samarbete.

Nordiska rådet kommer att ta initiativ till tätare kontakter med Europaparlamentet. Rådet ber också de nordiska regeringarna att utarbeta ett långsiktigt nordiskt handlingsprogram för arbete med den nordliga dimensionen.

Nordiska rådet anser att det officiella nordiska samarbetet bör få större utrymme i det fortsatta arbetet med den nordliga dimensionen. I sitt uttalande lägger Nordiska rådet särskild vikt vid följande satsningsområden:

- Kärnsäkerhet och energiförsörjning i Ryssland och Baltikum
- Miljö och hälsa i närområdena
- Tillväxt och sysselsättning
- Utbyggnad av infrastruktur
- Kriminalitetsbekämpning
- Stöd till demokratiutveckling

Ökat samarbete med de baltiska staterna

Ett medlemsförslag hade väckts av den konservativa gruppen om *ökat samarbete med de baltiska staterna*. En majoritet av presidiet beslöt föreslå rådet att anta ett internt beslut (internt beslut nr 2) att de arbetsgrupper som tillsätts inom Nordiska rådets organ i sitt arbete, då så är lämpligt med hänsyn till arbetsuppgifterna, skall beakta möjligheterna till samarbete och informationsutbyte med parlamentariker från Baltiska församlingen.

Mot beslutet reserverade sig den socialdemokratiska och vänstersocialistiska gruppen. Rådet beslöt i enlighet med presidiets förslag.

Budgeten för år 2000

Budgeten för 2000 uppgår till 732,3 miljoner danska kronor. Enligt artikel 64 i överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (Helsingforsavtalet) skall Nordiska ministerrådet lägga fram sitt förslag till budget för Nordiska rådet som har att yttra sig däröver. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar inom den av Nordiska ministerrådet angivna finansiella ramen. Om inte synnerliga skäl kan anföras skall ministerrådet följa rådets rekommendationer när det gäller budgetdispositionerna inom den angivna ramen.

Vid behandlingen av budgetförslaget för år 2000 har Nordiska rådet på ett tidigt stadium kunnat ta del i budgetprocessen. Redan innan budgetdirektiven antogs hade presidiet möjlighet att föra en dialog med Nordiska ministerrådet. Ett sådant möte ägde rum i Helsingfors den 9 februari 1999. För att förbereda rådets betänkande över budgeten tillsattes som nämnts tidigare en särskild arbetsgrupp. Enligt budgetproceduren förs diskussion om budgeten i såväl partigrupperna som i rådets utskott. Arbetsgruppen har därefter haft att sammanställa rådets synpunkter till ett betänkande.

Den slutliga behandlingen skedde på rådets session i Stockholm då rådet antog en rekommendation (nr 7) om budgeten för det nordiska samarbetet. En majoritet av presidiet hade föreslagit rådet att anta en rekommendation till Nordiska ministerrådet:

- att fortsätta den löpande dialogen kring budgetprocessen
- att ta tillbörlig hänsyn till rådets önskemål som framförts i de rekommendationer som antagits av rådet
- att genomföra de av presidiet föreslagna ändringarna i budgetförslaget för 2000.

Områden som särskilt prioriterats var barn och ungdom, frivilligsektorn, bioetik, jämställdhet och närområdessamarbetet.

Den konservativa gruppen hade fogat en reservation till betänkandet med innebörden att ytterligare nedskärningar skulle göras inom områden som industrifonden, bygg- och bostadssektorn samt på konsument- och välfärdssektorn. Reduceringen på 5,3 miljoner danska kronor skulle användas för ökade satsningar i Nordens närområden. Rådet beslöt i enlighet med presidiets förslag.

Den konservativa gruppen hade väckt ett förslag om att rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att lägga fram *den nordiska budgeten för 2001 i euro*. Rådet beslöt i enlighet med presidiets förslag att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Presidiets budget

Budgeten för Nordiska rådet uppgår till 30 miljoner danska kronor för år 2000. Det gemensamma sekretariatet är beläget i Köpenhamn och har för närvarande ett tjugotal anställda. Ländernas betalningsandel fastställs enligt en särskild fördelningsnyckel som baserar sig på ländernas andel av den samlade nordiska bruttonationalinkomsten. Enligt fördelningsnyckeln för 2000 är Sveriges andel 33,7 %.

8 Nordenutskottet

Medlemmar och möten

Svenska medlemmar var Charlotta L Bjälkebring (v), Ann-Marie Fagerström (s), Åke Gustavsson (s) (vice ordförande), Lars Hjertén (m), Eva Johansson (s), Elver Jonsson (fp) samt Ragnwi Marcelind (kd).

Nordenutskottets arbetsområde täcker i princip delar av alla de traditionella samarbetsområden som Nordiska rådet tidigare arbetat med, dvs. fri rörlighet, kultur, utbildning/forskning, social trygghet, jämställdhet, nordiskt regionalt och gränsregionalt samarbete samt medborgarfrågor.

Utskottet har under året sammanträtt fem gånger. Som del av utskottsmöten har hearingar med sakkunniga skett om social rörlighet i Norden samt om bioetik. Utskottet har även under året mött de nordiska kulturministrarna och jämställdhetsministrarna samt Västnordiska rådets presidium. Representanter för utskottet har den 18–20 oktober även företagit en studieresa till 1999 års kulturhuvudstad Weimar, varvid koncentrationslägret Buchenwald besöktes.

I det seminarium som Nordenutskottet höll i Köpenhamn den 29 juni ingick fyra huvudtalare: ambassadör *Thorvald Stoltenberg* som talade under temat "Utvecklingen av Öresundsregionen är viktig för Norden och Östersjöregionen", departementsrådet *Christer Elm*, som talade om "Öresundsregionen som laboratorium för regional utveckling i Östersjöregionen", professor *Jan Annerstedt*, Scandinavian Academy of Management Studies: "Öresundsregionen, ett regionalt 'nav' i Nordeuropa? Vad kan vi lära av Singapore och Sydostasien?" samt redaktör *Lars Hedegaard*, NordRegio: "Betydelsen för övriga Norden av en stark Öresundsregion".

I seminariet följande dag, den 30 juni, som avhölls på andra sidan sundet i Malmö, deltog som talare kommunalrådet *Ilmar Reepalu* om "Fast förbindelse, utvecklingsmöjligheter i Malmö och Öresundsregionen", ordföranden i regionstyrelsen *Carl Sonesson*, vars ämne var "Skåne – stark region eller förort till Köpenhamn?" samt slutligen akademisekreterare *Bengt Streijffert*, Lunds universitet som tog upp "Öresundsuniversitetet, forskningsstrategi och utveckling av studentmobilitet i Öresundsregionen".

De båda seminarierna avslutades med en visning på plats av Malmöregionen och av arbetet med den fasta förbindelsen. Dessa seminarier skulle komma att följas upp under påföljande år vid andra gränsorter mellan de nordiska länderna enligt beslut i utskottet.

Seminarium "The Role of the Media in a Democracy", Vilnius den 17 september 1999

I samarbete med Baltiska församlingens kommitté för kultur, utbildning och vetenskap arrangerade Nordenutskottet ett seminarium om mediernas roll i demokratin den 17 september 1999 i Vilnius, Litauen. Svenska deltagare från utskottet var *Åke Gustavsson* och *Charlotta L Bjälkebring*.

Målet för seminariet var att föra tillsammans baltiska och nordiska politiker, journalister och medieexperter för att diskutera rollen för fria och oberoende medier i demokratier och marknadsekonomier. Det skulle undersöka följderna av privat ägande och diskutera integritet och etiska regler för journalister från de nordiska och de baltiska länderna. Öppningsanförandet hölls av den svenske förlagsredaktören *Bertil Torekull* som talade om "medias roll i en demokrati, tankar om spöket i pappersmaskinen, det fria elektroniska ordet och demokratin".

En slutsats av seminariet kunde sägas vara att det finns ett stort behov av utbildning av politiker i Baltikum när det gäller medier och demokrati, i synnerhet när det gäller yttrandefrihet. Ett uppföljande seminarium för politiker i Baltikum planeras därför under år 2000.

Rapportörer

Nordenutskottet utsåg i februari två rapportörer från Sverige.

Åke Gustavsson fick i uppdrag att kartlägga hindren för en nordisk inre marknad i nära kontakt med rådets Europautskott. *Elver Jonssons* uppgift blev att lägga kultur- och socialpolitiska aspekter på globaliseringen och Norden. Båda rapportörerna lade fram sina rapporter för utskottet i september 1999 varvid det beslöts att de skulle vara underlag för diskussioner under rådets 51:a session i november i Stockholm och därefter bli föremål för fortsatt behandling i utskottet.

Arbetsgrupper

Den 1998 av Nordenutskottet tillsatta *arbetsgruppen om ny strategi för det nordiska samarbetet inom området barn och unga* avslutade sitt arbete i juni 1999 med att för Nordenutskottet lägga fram tre förslag till utskottsförslag. Som en del av arbetsgruppens arbete arrangerades även den 29 juni i Köpenhamn en offentlig hearing om familj och arbetsliv med deltagande av nordiska ministrar. Svenska medlemmar i arbetsgruppen var *Ann-Marie Fagerström* och *Lars Hjertén*.

1998 tillsatte Nordenutskottet även *arbetsgruppen om frivillighet* vars syfte var

- att kartlägga de villkor (utmaningar och möjligheter) frivilligorganisationerna arbetar under samt att anslå betydelsen av frivilligorganisationernas insatser i de nordiska samhällena,
- att identifiera viktiga nordiska problemställningar i relation till frivilligsektorn samt att komma med förslag till gemensamma nordiska insatser,
- att för Nordenutskottet belysa hur frivilligorganisationer i Norden på olika sätt fungerar i växelverkan med den offentliga och privata sektorn. Fördelar och nackdelar identifieras,
- att skissera framtida riktlinjer för Nordenutskottets samarbete med frivilligsektorn.

Därutöver skulle fokuseras på problematiken när det gäller andra generationens invandrare.

Arbetsgruppens arbete resulterade i att den vid Nordenutskottets junimöte lade fram rapporten "*Håndslag til det frivillige Norden*" innehållande 15 konkreta förslag. Svenska medlemmar i gruppen var *Ragnwi Marcelind* och *Margareta Israelsson*.

Ärenden under sessionen

Barns och ungas situation

Nordenutskottet godkände vid sitt junimöte de av arbetsgruppen framlagda tre separata förslagen *A 1194/nord om tvärsektoriell handlingsplan och åtgärder för barn och unga*, *A 1195/nord om barn och unga i glesbygd samt A 1196/nord om mobbning och våld bland barn och ungdomar* som utskottsförslag att behandlas vid 51:a sessionen. Dessutom noterade utskottet att debatten vid sessionen skulle inbegripa problematiken kring skilsmässa och rätten till vårdnad av barn samt den ändrade mansrollens betydelse. Nordiska

rådet antog vid den 51:a sessionen på grundval härav fyra rekommendationer: till Nordiska ministerrådet (nr 2, 3, 4 och 5) samt ett internt beslut (nr 1).

Nordiska rådet rekommenderade de nordiska ländernas regeringar angående *barns rättigheter* (nr 3) att aktivt implementera barnkonventionen, initiera kommunerna att anta barnkonventionen och följa upp sina förpliktelser efter konventionens artikel 42 för att sprida kunskap om den; att arbeta för att utveckla och få till stånd goda metoder för barns och ungas medbestämmande och inflytande på lokalt, regionalt och nationellt plan.

I debatten vid 51:a sessionen om barn och unga framhöll *Ann-Marie Fagerström* vikten av det tydliga budskapet i FN:s barnkonvention att barn ska respekteras. Hon påminde om grundprinciperna som är: förbud mot diskriminering, barnens bästa, rätt till liv och utveckling samt rätt att uttrycka sina åsikter. Barnkonventionen och dess intentioner skall finnas med i allt beslutsfattande som rör barn. Hon berörde även föräldrarollens betydelse, beivrande av våld mot barn och unga samt mobbning.

Den norska barn- och familjeministern *Valgerd Svarstad Haugland* påpekade att den norska regeringen stödde många av de förslag som var framlagda. Hon såg det bl.a. som ett överordnat mål att säkra alla barns och ungas likvärdiga förutsättningar och möjligheter till utveckling, oavsett social och kulturell bakgrund och var i landet de bor. Hon trodde på en dialog och samarbete, erfarenhetsförmedling och förståelse var centralt vid möte med de framtida utmaningarna som finns på detta område i Norden.

Margareta Israelsson talade om planeringen av ett Barnforum 2 i ett baltiskt land och tog även upp frågan om vad man menar när man talar om "för barnets bästa", som man säger som svensk översättning av "in the best interest of the child". Hon efterlyste en diskussion om vilken nordisk formulering som är i barnets bästa intresse.

Socialminister *Ingela Thalén* såg barnkonventionen som ett viktigt instrument för att förbättra barns situation i världen, de nordiska länderna hade ett gemensamt ansvar i världssamfundet för att gå före när det gällde barnfrågorna. Hon nämnde även rasismens och högerextremismens ökade spridning i Sverige, vilket givit demokrati- och inflytandefrågorna högsta prioritet. Hon pekade på att varje ny generation måste vinnas som försvarare av demokratin, barns och ungas röster måste höras, därför blir barnkonventionens krav att barn och ungdomar skall kunna få uttrycka sina åsikter och få möjligheter att påverka sin närmiljö och de verksamheter som är deras vardag viktiga.

Lennart Gustavsson pekade, när det gällde Nordiska ministerrådets handlingsplan och årets aktionsplan för barn och unga, på vikten av kopplingen mellan hem, skola och fritid. Ur barn- och ungdomsperspektiv var skolan av avgörande betydelse. Han menade att kunskap är makt och Norden med sin folkbildningstradition hade ett ansvar och en möjlighet att i arbetet i närområdena dela med sig av sina erfarenheter. Han menade också att arbetet med barn och unga i alla delar måste genomsyras av jämställdhet, något han såg som en avgörande fråga för att i framtiden kunna uppnå jämställdhet mellan män och kvinnor.

Lars Hjertén ansåg att det var bra att man i Sverige skärper lagstiftningen om mobbning och att man kan samarbeta över nationsgränserna mellan lärarorganisationerna, något som skedde just i dessa frågor. Han pekade bl.a.

på en då aktuell dom varvid en svensk kommun dömts att betala skadestånd till en i skolan mobbad elev, vilket gav viktiga signaler om att vuxensamhället alltid har ansvar för de barn som finns i skolan.

Frivilligsektorn

Den av Nordenutskottet tillsatta arbetsgruppen för frivillighet lade fram rapporten *Håndslag til det frivillige Norden* för utskottet i juni 1999. Vid Nordenutskottets möte i september framkom att enighet inte kunde uppnås i utskottet för att ställa sig bakom förslagen i rapporten. I stället väcktes fyra separata medlemsförslag av mittengruppen och den konservativa gruppen i rådet. Tre av dessa förslag hänvisades till Nordenutskottet: *A 1213/nord om bättre ramvillkor för frivillig insats*, *A 1214/nord om bind Norden samman genom den nya informationstekniken samt A 1216/nord om det frivilliga Norden, behov av kunskap och erkännande*. Behandlingen av de tre förslagen fortsätter i utskottet.

Rapporten *Håndslag til det frivillige Norden* (dokument 9) var vid den 51:a sessionen underlag för debatt. Slutsatserna i rapporten bestod av 15 konkreta förslag. Flera av dessa väckte debatt vid sessionen, inte minst förslaget om att Nordiska kulturfonden borde sätta som mål att 60 % av fondens medel bör reserveras till kulturaktiviteter i frivilliga organisationer, något som var angivet i rapporten men som sedan borttagits i ett av medlemsförslagen från de två partigrupperna.

Övriga förslag var bl.a. att det upprättas ett nytt forskningsprogram som specifikt fokuserar på den frivilliga sektorn i Norden, att de nordiska regeringarna utreder en anpassning av relevanta skatter och avgifter med utgångspunkt i de ordningar som i dag fungerar gynnsamt för organisationerna, att NORDPLUS-mini etableras som en permanent ordning, stöd till samarbete mellan nordiska ungdomspartier, utlysande av en nordisk Internettävling för de frivilliga organisationerna samt att som en försöksordning upprätta en samnordisk ställning som attaché i Bryssel för den frivilliga sektorn. När det gäller Nordens närområden föreslogs t.ex. att Ungdomens Nordiska råd utarbetar en plan för systematiskt utbyggande av de nordiska ungdomspolitiska nätverken i närområdena samt arrangerande av ett seminarium för baltiska och nordiska ungdomar om demokratins villkor i Östersjöregionen.

Rapporten presenterades vid den 51:a sessionen av *Ragnwi Marcelind*, som framhöll att rapporten borde ses som ett komplement till den strategi som redan antagits av rådet för frivilligarbete i Norden och att rapporten ville bidra med idéer och praktiska förslag som kunde sätta fart på genomförandet av de politiska målsättningarna i strategin. Som definition på begreppet "frivilliga organisationer" angav hon att det är enskilda eldsjälar som ger av sin tid och sitt engagemang i exempelvis föreningar, organisationer, grannsamverkan, byalag, kyrkor och församlingar. Hon påpekade att det inte är möjligt att ersätta den offentliga sektorn med den ideella men inte heller tvärtom. Hon såg samhället som tre cirklar som gick in i varandra: den offentliga, den privata och den ideella, alla tre behövdes. *Lars Hjertén* framhöll i sammanhanget den speciella nordiska skolformen folkhögskolan som spelat en viktig roll när det gällde utbildning av förtroendevalda i Norden. Som

ledamot i styrelsen för Nordisk kulturfond tog han upp fondens remissvar om rapporten, nämligen att man välkomnar konkreta förslag på hur fonden kan stimulera och underlätta för frivillig sektor. Han stödde i övrigt rapporten. *Margareta Israelsson*, förtydligade i sitt inlägg att hon i arbetsgruppen som arbetat fram rapporten representerat Närområdesutskottet. Hennes synpunkt var att rapporten innehöll för många förslag men hon hade ändå ställt sig bakom helheten. *Charlotta L Bjälkebring* pekade på att den s.k. folkrörelsetraditionen är stark i de nordiska länderna, att de politiska partierna aldrig skulle klara sig utan frivilliga insatser, dock är själva kärnan i samhället verksamheter som sköts via den s.k. offentliga sektorn. I likhet med de många inlägg som gjordes i frågan av ordföranden i Nordiska kulturfonden, var hon kritisk mot förslaget om styrning av kulturfonden, det föreslagna forskningsprogrammet samt förslaget om en attaché i Bryssel.

Kulturfrågor

I debatten vid den 51:a sessionen om kulturfrågor tog *Åke Gustavsson* upp frågan om de nordiska public service-företagen och sändningar av nordiska public service-företags olika program ut över Norden. De tekniska förutsättningarna fanns genom övergången till digital teknik från analog. Då detta var det mest dominerande området inom kultursektorn som hade den största potentialen inte minst när det gäller att få en förståelse för både det som förenar oss och det som skiljer oss, borde kulturministrarna i ökad utsträckning diskutera en gemensam nordisk strategi för att stimulera en samverkan på TV-området, menade Åke Gustavsson.

Nordenutskottet hade behandlat ett förslag från Nordiska ministerrådet (B 186/nord) om Norden som föregångsregion för utveckling av mänskliga resurser, strategi för nordiskt utbildnings- och forskningssamarbete 2000–2004.

Utskottet beslöt att rekommendera ministerrådet att fastställa förslaget B 186/b/nord med beaktande av följande synpunkter som skulle ges särskild uppmärksamhet i det framtida arbetet:

- Ömsesidigt erkännande av examina och andra studiemeriter samt eliminerande av hinder vad gäller studiefinansiering m.m. Detta är särskilt viktigt när satsningen på livslångt lärande leder till nya inriktningar av och former för utbildning
- Bättre information om befintlig utbildning.
- Identifierande av nordiska ”nischer” vad gäller forskning och utbildning, men också identifiering av nordisk spetskompetens inom olika områden, av möjligheterna till medverkan i EU:s forskningsprogram m.m.
- Satsning på IT, bl.a. skoldatanätet ODIN och utbildningsnätverket IDUN II. Tillgång till IT i skolor.
- Ökad samverkan med frivilligsidan är viktig för att skapa bredd och öka möjligheterna till livslångt lärande. Ökad dialog med näringslivet om kompetenskrav likaså.
- Hög prioritet och stort utbud vad gäller olika former av mobilitetsordningar.

Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 9) till Nordiska ministerrådet i enlighet med Nordenutskottets förslag.

Ett medlemsförslag hade väckts av två medlemmar av rådet från Åland om *en nordisk överenskommelse om filmgranskning*. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 10) ställd till de nordiska ländernas regeringar om att utreda förutsättningarna för en nordisk överenskommelse om ömsesidigt godkännande av förhandlingsgranskning av film och att, som ett första steg i genomförandet av en sådan överenskommelse, införa en samordnad finsk-svensk filmgranskning.

Globaliseringen och Norden

Utgångspunkten för rapportören *Elver Jonssons* (fp) förslag "*Globaliseringen och dess betydelse för kulturpolitik och socialpolitik ur ett nordiskt perspektiv*", som var underlag för debatt vid 51:a sessionen (dokument 10), var utbyggd regional samverkan, motverkan av tendenser till slutenhet mot omvärlden, betydelsen av tillväxt och marknadsekonomi, vidgande av arbetsmarknaden till nya områden och åtgärdande av brister som orsakar arbetslöshet samt möjlighet att se nordiska grannländers public service-kanaler.

Rapportens förslag om globaliseringen *generellt* var:

att Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i sitt arbete under de kommande åren ägnar stor och ökande uppmärksamhet åt olika aspekter på globalisering och dess betydelse ur ett nordiskt perspektiv,

beträffande Globalisering – *demokrati* föreslogs bl.a.:

att Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet ägnar särskild uppmärksamhet åt hur nationalstaternas roll förändras till följd av globaliseringen samt åt att stärka folkrörelsernas och frivilligorganisationernas roll i syfte att ge ökat utrymme åt "nerifrånkrafter" och att demokratisera den globala styrningen.

Därutöver innehöll rapporten förslag om *regionalisering*: att de nordiska länderna medverkar till att regional samverkan vidareutvecklas och främjas såväl inom ramen för EU- och EES-samarbetet som när det gäller andra kontakter i närområdet, särskilt med de baltiska länderna. Också den nordliga dimensionen inom EU måste tillmätas stor vikt.

Rapportören uppmärksammade därtill ett stort antal frågor om såväl *kulturpolitik* som *socialpolitik*, bl.a. kulturell globalisering där särskilt våldets glorifiering och exploatering av barn och ungdomar beaktas och motverkas, åtgärder för att invånarna i Norden skall kunna se TV-program från de nordiska grannländernas public service-kanaler, betoning av arbete som integrationsfaktor för invandrare, främjande av mångkulturell kompetens i arbetslivet samt behov av utredning om kulturens betydelse som lokaliseringsfaktor för företag och för rekrytering av nyckelpersonal. Han pekade även på vikten av gemensamt nordiskt agerande i internationella organisationer för att motverka social dumpning och i WHO för att förbättra folkhälsan. Han menade även att diskussionen bör fortsätta angående den nordiska välfärdsmodellen

liksom att det finns behov av en folkhälsostrategi för alkohol och på problem som finns vid gränspendling.

I debatten om rapporten på den 51:a sessionen framhöll Elver Jonsson att samarbetet i Norden bygger på den värdegemenskap som finns och som uttrycks genom kulturell och språklig gemenskap och på en gemensam syn på demokrati, miljö och grundläggande sociala rättigheter. Alla dessa områden påverkas av globaliseringen och därför har också Nordenutskottet aktualiserat globaliseringsfrågorna. Han menade bl.a. att globalisering förutsätter internationella flöden av gods och kapital liksom väl fungerande kommunikationsteknologi. Hans förhoppning var att rapporten skulle bidra till en intensifierad debatt. Globaliseringen rullar vidare med hög hastighet och stor tyngd, man kan inte passivt stå vid sidan utan konkret och aktivt anta den utmaning som globaliseringen utgör. Socialminister *Magnhild Meltveit Kleppa*, Norge, menade att rapporten innehöll intressanta förslag inom socialsektorn. Några av förslagen är man redan igång med att arbeta på, hon nämnde bl.a. ministerrådets rapport om det nordiska världssamhället sett i ett EU-perspektiv samt nordiska förmöten som hålls i flera internationella organisationer för att få genomslag för nordiska värderingar och hållningar. Som norsk socialminister såg hon fram emot en närmare genomgång av rapporten, både på senare ämbetsmannamöten och på ministermötet i Finland i juni. Globaliseringstakten är så hög att det har varit svårt för traditionella politiska system att hänga med i teknologiens snabba framsteg. Hon ansåg att det behövs en gemensam insats tvärs över politiska skiljelinjer, från statsmakter, arbetsliv och frivilliga organisationer för att möta de utmaningar som globaliseringen för med sig.

Lars Hjertén tog fasta på några förslag i rapporten angående kulturpolitik som rör förslaget om att prioritera insatser som görs för att främja sådant ungdomsutbyte som kan stärka en positiv nationell och kulturell medvetenhet och framhöll då *NORDPLUS*, *NORDPLUS-mini* liksom *NORDPLUS-junior*. Han pekade även på en positiv slutsats av rapporten, nämligen att globaliseringen i form av TV kan förstärka betydelsen av det näraliggande, den nationella kulturen och språket, samtidigt som en omfattande internationalisering äger rum.

Sociala frågor

I Nordenutskottet hade väckts ett förslag av bl.a. Matz Hammarström (mp), Elver Jonsson (fp), Lennart Daléus (c), Ragnwi Marcelind (kd) och Jan Erik Ågren (kd) om *jämställdhet och utveckling av könsuppdelad statistik*. Förslaget antogs av Nordiska rådet som en rekommendation (nr 14) till Nordiska ministerrådet att tillse att nordisk individbaserad officiell statistik skall vara könsuppdelad ifall inte särskilda orsaker talar emot detta.

Ett medlemsförslag hade väckts i Nordenutskottet av den socialdemokratiska gruppen i rådet om *fängelseundervisning i ett nordiskt perspektiv*. Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 16) om att rekommendera Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna för samarbetsprojekt om fängelseundervisning i ett nordiskt perspektiv och att återkomma till Nordiska rådet med förslag till åtgärder.

Åke Gustavsson (s) markerade i sin rapport *Ett gränslöst Norden* (dokument 12) dels att en nordisk inre marknad inte kan ses isolerad från omvärlden, dels att en väl fungerande inre marknad är beroende av en rad faktorer som går utöver de legala och ekonomiska frågor som normalt förknippas med begreppet "marknad". Rapporten är utformad utifrån ett individperspektiv och fokuserar på *förbättringar i samhällssystemen på utbildningsområdet, arbetsmarknaden, sociala frågor, näringslivets utveckling, handel med varor och tjänster samt kultursamarbetet* med konkreta preliminära förslag på varje område.

Det framhålls bl.a. i rapporten behov av bättre information och service till människor i Norden om vad som gäller vid flyttning eller arbetspendling över nationsgränserna och eventuellt rätt till ersättning för den enskilde i händelse av felaktiva upplysningar som ger ekonomisk förlust. Den innehåller även förslag om harmonisering av regler för olika former av ledighet, pensionskvalificerande tid och möjlighet för kommunal beskattning på bostadsorten och statlig beskattning i arbetslandet.

Som ett resultat av rapporten hade framlagts ett medlemsförslag (A 1207/nord) om att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att snarast förelägga Nordiska rådet förslag till *en samlad handlingsplan för avskaffande av störande gränshinder* inom Norden. Rekommendationen antogs av rådet vid den 51:a sessionen (nr 12).

I debatten vid den 51:a sessionen om rapporten *Ett gränslöst Norden* menade dess författare Åke Gustavsson att då ett gränslöst Norden diskuterats allt sedan Nordiska rådet bildats var det nu dags för visionernas förverkligande. Nu var det skördetid. Att skapa ett folkens Norden där störande gränshinder är borta ansåg han borde vara ett näraliggande mål. Jämfört med många andra delar av Europa hade vi hunnit långt när det gäller att undanröja gränshinder av olika slag, men det gällde att framför allt fortsätta på den inslagna vägen och utnyttja möjligheterna. Medborgarna i Norden förväntade sig detta, sa han, de studerande, arbetstagarna, företagarna. Han hoppades att regeringarna i de nordiska länderna så snabbt som möjligt skulle utarbeta en konkret handlingsplan med bl.a. denna rapport som grund. Han konstaterade också att den norske statsministern och den svenske samarbetsministern mycket positivt kommenterat rapporten under generaldebatten.

Elver Jonsson (fp) pekade på två punkter i rapporten: behovet av en radikal förbättring när det gäller bindande besked från myndigheter samt public service-företagens ansvar på TV-området.

Leif Pagrotsky, svensk samarbetsminister, konstaterade att det är näringslivet som är de mest offensiva nordisterna och som går före i utvecklingen. Även färdigställandet av Öresundsbron är en stor händelse i Norden. Han såg detta som en stor utmaning för nordiska regeringar och parlamentariker, integrationerna över de nordiska gränserna måste underlättas. Han pekade på tre huvudspår som följs på regeringsplanet för att undanröja gränshinder: förverkligandet av den inre marknaden, avsikten att göra en bred översyn över aktuella gränshinder samt det bilaterala arbetet som innebär t.ex. samarbete mellan Sverige och Danmark för att underlätta integrationen i Öresunds-

regionen. Han kallade Öresundsregionen för ett stort gränshinderlaboratorium. De erfarenheter som görs där kan ge vägledning för att lösa problem också på andra nordiska gränssnitt.

Han menade också på att det var viktigt att medborgarna hade tillgång till snabb och korrekt information om vad som gällde när de flyttar eller byter arbete över de nordiska gränserna, där fanns det mycket kvar att göra. Han såg fram emot en fortsatt samverkan och dialog med Nordiska rådet i det dagliga arbetet.

9 Närområdesutskottet

Medlemmar och möten

Svenska medlemmar i Närområdesutskottet har varit Christel Anderberg (m), Lennart Gustavsson (v), Matz Hammarström (mp), Chris Heister (m), Margareta Israelsson (s), Kaj Larsson (s) och Jan Erik Ågren (kd).

Närområdesutskottet har under året hållit sex möten. Under sessionen i Stockholm mötte utskottet energiministrarna. I samband med det gemensamma mötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen i Helsingfors i februari mötte utskottet representanter för församlingens juridiska utskott.

Ärenden under 51:a sessionen

Utskottet hade på sin dagordning två förslag i energi- och miljöfrågor. Det ena, ett medlemsförslag från mittengruppen om nordiska initiativ för avveckling av kärnkraftverket Ignalina, återkallades av gruppen efter diskussioner och försök att komma fram till ett enligt utskottsbetänkande. Det andra, ett utskottsförslag om *Gemensam marknad för CO₂ (koldioxid)-kvoter, A 1201/när*, ledde till en rekommendation (nr 17) till de nordiska ländernas regeringar att de i arbetet för att inrätta ett gemensamt system för prissättning av miljökostnader vid produktion av elektricitet utformar ett gemensamt system för handel med CO₂-kvoter, och att de, när ett nordiskt kvotsystem har etablerats, arbetar för att inkludera andra länder i Östersjöregionen i en sådan marknad.

Utskottet hänvisar till tidigare rekommendationer, senast nr 36/1999 om nordisk miljöräkenskap för energi samt harmoniserade miljöskatter på el. Ett gemensamt system för handel med utsläppskvoter skulle enligt utskottets uppfattning ge större flexibilitet än gemensamma avgifter i en nordisk samordning av prissättningen av miljökostnaderna i kraftsektorn. Miljökostnaderna skulle återspeglas i priset på de olika energibärarna. En gemensam marknad för handel med utsläppskvoter skulle därför utgöra en lämplig uppföljning av rekommendationen om harmoniserade miljöskatter på elektricitet. Med stöd av statsministrarnas s.k. Bergendeklaration 1997 om miljön i Östersjön föreslås dessutom att kvotsystemet utsträcks till övriga länder kring Östersjön.

Som uppföljning av ett antal tidigare seminarier i de baltiska länderna inför medlemsförhandlingarna med EU och i enlighet med önskemål från baltisk sida anordnade Närområdesutskottet ett seminarium med deltagande av ledande representanter för Baltiska församlingen om "Kommande utmaningar för den europeiska unionen". Seminariet öppnades av rådets president Gun Hellsvik och Finlands samarbetsminister Jan-Erik Enestam, som redogjorde för Finlands ordförandeskap i EU. Utvecklingen i de baltiska länderna i förhållande till EU:s medlemskapskriterier presenterades av Baltiska församlingens vicepresident Trivimi Velliste, Estland, och ordförandena för Lettlands och Litauens Europautskott. Bland övriga talare märktes förra EU-kommissionären Anita Gradin och vice ordföranden i det danska Europaudvalget Drude Dahlerup. I diskussionen tog baltiska och nordiska politiker upp framtidsfrågor för unionen som t.ex. effekten av ökade majoritetsbeslut och de små ländernas möjligheter att hävda sina intressen i ett utvidgat EU.

10 Europautskottet

Utskottet har under året prioriterat frågan om nordisk koordinering mellan ländernas regeringar och parlament och också frågan om EU:s utvidgning. Särskild uppmärksamhet har ägnats sysselsättning och arbetsmarknadspolitik men också konsument- och livsmedelsfrågor. Andra frågor som diskuterats i utskottet är den nordliga dimensionen, Schengenavtalet och världshandelns liberalisering, WTO. Regionalt samarbete i EU är en annan prioriterad fråga och i april 1999 arrangerade utskottet i samarbete med Beneluxländerna ett seminarium under detta tema.

Medlemmar och möten

Svenska medlemmar i Nordiska rådets Europautskott har varit Lennart Daléus (c), vice ordförande, Reynoldh Furustrand (s), Per Erik Granström (s) och Sten Tolgfors (m) som i november ersattes av Kent Olsson (m).

Europautskottet har under året hållit fyra möten. Utskottet mötte i samband med sitt möte i Helsingfors den 8 februari representanter för de nordiska parlamentens utrikes- och Europautskott/nämnder. Vid mötet diskuterades bl.a. den nordliga dimensionen, den parlamentariska behandlingen av EU/EES-ärenden samt gavs en orientering om konsekvenserna av EMU. Utskottets sommarmöte ägde rum i Stavanger i slutet på juni och huvudtemat var EU:s oljedirektiv. Andra frågor som var föremål för diskussion var skatte- och avgiftspolitik och EMU. Tema för utskottets möte i Akureyri var det finska ordförandeskapsprogrammet under andra halvåret 1999 och arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågor. Till utskottets möte i november hade utrikesminister Knut Vollebæk inviterats för att redogöra för planerna under det norska ordförandeskapet i OSSE.

Utskottets arbetsgrupp om Nordiska industrifonden har under året avslutat sitt arbete och överlämnat frågan till presidietts budgetgrupp med förslag om oförändrad budget. Arbetsgruppens mandat hade varit att göra en politisk värdering av om Nordiska rådet önskade anmoda Nordiska ministerrådet att prioritera industriell forskning och utveckling genom att bevara Nordiska industrifonden på budgeten eller om Nordiska rådet önskade föreslå ministerrådet att lägga ned denna nordiska institution.

Vid sitt februarimöte tillsatte utskottet en arbetsgrupp om sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor under ledning av Reynoldh Furustrand (s). Arbetsgruppen hade fått i uppgift att identifiera problemområden på arbetsmarknaden som utskottet borde fokusera på och skapa politisk uppmärksamhet kring i syfte att uppnå en lösning på problemen, däribland den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. Arbetsgruppen fick också i uppdrag att utarbeta upplägget till den sysselsättningspolitiska debatten under sessionen. Arbetsgruppens arbete utmynnade i en rapport om Arbejdslivets förändring som låg till grund för debatten under sessionen.

På utskottets sista möte för år 1999 tillsattes två nya arbetsgrupper. Arbetsgruppen för IT-frågor, som leds av Lennart Daléus, inledde sitt arbete med en redogörelse för olika aspekter på informationstekniken bl.a. ur demokratisynpunkt. Den andra arbetsgruppen har till uppgift att se på frågan om social dumpning särskilt i ljuset av EU:s utvidgning.

Konferensen om Regionalt samarbejde i et utvidet EU

Den 19 april 1999 arrangerade rådet i samarbete med Beneluxländer för första gången en gemensam konferens för parlamentariker och regeringar. Temat för konferensen, som hölls i Folketinget, var regionalt samarbete i ett utvidgat EU. Danmarks statsminister öppnade konferensen som hade samlat deltagare från de nordiska ländernas regeringar och parlament liksom från Beneluxländernas. Representanter från Baltiska församlingen, Europaparlamentet och andra internationella organisationer var också med bland deltagarna. Mot bakgrund av EU:s utvidgning skulle medlemsstaternas engagemang i regionala organisationer komma att stå inför nya utmaningar och frågan var om det regionala samarbetet skulle få en ny spännande roll eller om regionerna hade spelat ut sin roll i Europa. Konferensen utmynnade i en rapport *Regional Cooperation in an Enlarged EU*.

51:a sessionen

Statusrapport om EU

Nordiska ministerrådets statusrapport om samsamarbetssektorernas arbete med EU/EES-frågor, dvs. koordineringen inom ministerrådet och ministerrådets ämbetsmannakommittéer debatterades för tredje gången i plenum. Rapporten diskuterades i samband med den utrikes- och säkerhetspolitiska debatten och återfinns i sin helhet i det tryckta protokollet.

Rapporten är betydelsefull eftersom den tvingar de olika sektorerna att gå igenom och skapa en överblick över EU/EES-arbetet. Rapporten är ett supplement till Nordiska ministerrådets årliga verksamhetsberättelse.

Sociala frågor

Den socialdemokratiska gruppen i Europautskottet hade väckt ett medlemsförslag om att de nordiska ländernas regeringar mot bakgrund av lång tradition av organiserat arbetsliv skall överväga ett *gemensamt initiativ för att få Världsbanken att lägga större vikt vid ILO:s deklARATIONER som kriterier för att delta i u-landsprojekt*.

Europautskottet föreslår i sitt betänkande att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att använda existerande kanaler för att påverka Världsbankens arbete så att det läggs större vikt vid att bankens biståndsprojekt bidrar direkt eller indirekt till att öka möjligheterna för att de fundamentala arbetstagar rättigheterna som nämns i ILO:s deklARATIONER kan upprätthållas (nr 15). Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Arbetslivets förändring

Europautskottet hade tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att identifiera problemområden på arbetsmarknaden som utskottet kunde fokusera på och skapa politisk uppmärksamhet kring i syfte att finna gemensamma nordiska lösningar. Arbetsgruppen skulle därutöver utarbeta ett upplägg för debatten i plenum om ministerrådets sysselsättningsredogörelse dels för att ge debatten ett mer politiskt innehåll, dels för att i högre grad involvera ministrarna i debatten.

Rapporten Arbetslivets förändring fokuserar på fyra teman som gruppen funnit vara centrala:

- Arbetets innehåll och form
- Mobilitet, rörlighet och flexibilitet
- Livslångt lärande och kompetensutveckling
- Jämställdhet i arbetslivet

Rapporten ställer en rad frågor som rör sysselsättningssituationen bl.a. om understödssystemen i de nordiska länderna hämmar flexibilitet och mobilitet på arbetsmarknaden. Andra frågor som ställs i rapporten är om IT-utvecklingen kan medföra att man får ett A- och ett B-lag på framtidens arbetsmarknad och om ny teknologi innebär en uppbromsning av landsbygdens avfolkning då arbetsplatsens lokalisering blir av mindre betydelse. Rapporten ställer också frågan om nordiska flyttbidrag på ett positivt sätt skulle öka arbetskraftsmobiliteten i Norden.

Av den årliga sysselsättningsredogörelsen från ministerrådet framgår att de nordiska länderna redan vidtagit åtgärder för att anpassa sig till den pågående och förväntade utvecklingen. Alla nordiska länder har prioriterat utbildning och kompetensutveckling inom IT-området. Enligt rapporten har reglerna för småföretagandet förenklats, vilket bl.a. medfört att speciellt invandrare startat eget. Inte bara den i dag unga generationen påverkas av de snabba föränd-

ringarna i vår omvärld. Inom en inte alltför avlägsen framtid kan man räkna med stora omvälvningar på arbetsmarknaden. Hur nordiska värderingar skall kunna präglade detta skeende togs upp i rådets debatt om arbetsmarknad och sysselsättning där rapporten om Arbejdslivets förändring och ministerrådets redogörelse om sysselsättningssituationen och sysselsättningen i Norden bildade underlag för diskussionen.

Sysselsättningsdebatten finns återgiven i det tryckta protokollet.

Den socialdemokratiska gruppen i Europautskottet hade lagt fram ett medlemsförslag i vilket ministerrådet uppmanades att utreda hur *lagstiftningen i de nordiska länderna kan harmoniseras för att underlätta för löntagarrepresentation i ledningarna för nordiska företagskoncerner*.

Ärendet föregicks av behandling i Europautskottet som föreslog rådet att rekommendera Nordiska ministerrådet att undersöka hur man säkrar de anställdas möjligheter till inflytande och representation i företagets styrelser i samband med gränsöverskridande företagsbildningar i Norden (nr 11). Enligt rekommendationen skall undersökningen ses i förhållande till både EU:s lagstiftning och de olika nordiska ländernas lagstiftning om anställdas representation i företagets styrande organ. Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Ett gränslöst Norden

De nordiska arbetsmarknadsmyndigheterna bör upprätta sammanlänkade hemsidor på Internet för att underlätta för såväl arbetsgivare som arbetstagarare att söka arbete respektive arbetskraft i alla de nordiska länderna. Det var ett av förslagen till förbättrad arbetsmobilitet som lagts fram i ett gemensamt utskottsförslag från Norden- och Europautskotten. De bägge utskotten ansåg att man inom det gällande regelverket borde förbättra och utveckla den nordiska arbetsmarknaden så att Norden kunde betraktas som "en arbetsmarknad" av såväl arbetsgivarna som arbetstagarna. Utskottsförslaget innehöll krav om gemensamma kriterier för bestämning av examina och andra meriter. Vidare ansågs att information om arbetslöshetsförsäkringen, skatteregler m.m. i alla de nordiska länderna borde vara tillgängliga på Internet.

På förslag av de två utskotten antog rådet en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar (nr 13).

11 Kontrollkommittén

Medlemmar och möten

Svensk medlem och tillika ordförande för Nordiska rådets kontrollkommitté har varit Eva Johansson (s). Kontrollkommittén har under året hållit fyra möten.

Verksamheten under 1999

Kontrollkommitténs huvudsakliga uppgift är att utöva den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras över Nordiska ministerrådets

budget inklusive de nordiska institutionerna, utföra särskilda kontrolluppgifter, kontrollera och godkänna årsredovisningar och revisionsberättelser inom ministerrådets verksamhetsområde samt granska Nordiska rådets redovisningar och revisionsberättelser. Medlem av presidiet kan inte vara medlem av kontrollkommittén.

Kommittén har funnit det lämpligt att komplettera den granskning som genomförs på grundval av inkommen rapportering med särskilda granskningsprojekt s.k. kontrolluppgifter. En kontrolluppgiften för 1999 har rört olika aspekter av uppföljningen av rådets rekommendationer till Nordiska ministerrådet och till regeringarna. Bl.a. har undersökts hur rekommendationerna formuleras, hur kännedom om dem sprids i ministerrådet och i regeringskanslierna samt hur medlemmar i rådet följer upp rekommendationerna nationellt. En annan kontrolluppgift har varit att granska huruvida inriktningen på Nordiska kulturfondens bidragsgivning stämmer med de ursprungliga intentionerna och huruvida bestämmelser och riktlinjer kan behöva ses över. Den sistnämnda kontrolluppgiften fortsätter även under 2000.

Kontrollkommittén har också fortsatt sitt arbete med effektivitetsgranskningen av rådets verksamhet och konstaterar att utskotten och presidiet i ökande grad arbetar med hjälp av arbetsgrupper och rapportörer för olika frågor eller projekt. Detta ökar behovet av kommunikation inom och mellan rådsorganen. Kommitténs ordförande har deltagit i möten mellan presidenten och utskottsordförandena just i syfte att utväxla erfarenheter av olika arbetsformer och för att ge information om pågående verksamhet i respektive organ. Kommittén har också i syfte att förenkla arbetet uttalat önskemål om en standardiserad utformning av olika rådsdokument. Arbete i denna riktning pågår i rådssekretariatet.

Revisionsberättelser

Kommittén har granskat revisionsrapporter rörande Nordiska rådets, Nordiska ministerrådets och Nordiska kulturfondens verksamheter och räkenskaper och har med tillfredsställelse kunnat konstatera att ett omfattande arbete igångsatts i syfte att stärka de ekonomiska och administrativa rutinerna på olika nivåer och att förbättra styrning och uppföljning inte minst beträffande institutioner och projekt.

Såvitt gäller Nordiska ministerrådets verksamhet och räkenskaper konstaterar kommittén att det generellt inte längre föreligger några anmärkningsvärda brister, dock att det är angeläget att åtgärder vidtas för att enskilda missförhållanden som påtalats i tidigare revisionsberättelser inte skall kvarstå. Den positiva utvecklingen i detta avseende gör dock att kommittén anser sig kunna utgå ifrån att dessa brister åtgärdas.

Även när det gäller Nordiska rådets verksamhet och räkenskaper är det kommitténs uppfattning att flertalet brister som tidigare påtalats har åtgärdats och att räkenskaperna och den ekonomiska förvaltningen nu genomförs på ett tillfredsställande sätt. Dock pekar kommittén på de ibland stora avvikelserna mellan budget och utfall och anser att verksamhetsplaneringen bör förbättras. Kommittén varnar dock för krav på en alltför detaljerad budget eftersom Nordiska rådet har behov av att kunna anpassa sin verksamhet och

snabbt kunna uppmärksamma frågor som aktualiseras i den politiska debatten.

Kontrollkommittén har tidigare kunnat konstatera att det förelegat brister i Nordiska kulturfondens administration. Bristerna har främst avsett uppföljningen av utbetalade bidrag och kommit att medföra att ett stort antal projekt inte alls eller inte på tillfredsställande sätt redovisats till fonden och därför inte kunnat avslutas. Kommittén uttrycker därför nu sin tillfredsställelse över att det administrativa utvecklingsarbete som bedrivits de senaste åren varit framgångsrikt och att de tidigare påtalade bristerna i Kulturfondens administration nu i allt väsentligt blivit åtgärdade.

Med anledning av kommitténs betänkanden över revisionsberättelserna antog rådet ett yttrande till ministerrådet över berättelsen från Nordiska kulturfonden inklusive revisionsberättelse för 1998 (nr 1).

1999 års kontrolluppgift

Utöver den ordinarie granskningen av Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets bokslut och verksamhetsberättelser m.m. väljer kontrollkommittén varje år ut ett eller flera sakområden för särskild granskning. För år 1999 har en sådan s.k. kontrolluppgift avsett uppföljningen av Nordiska rådets rekommendationer.

En viktig del av Nordiska rådets arbete består i att utarbeta betänkanden som mynnar ut i rekommendationer om vad Nordiska ministerrådet skall företa sig med anledning av de förslag som tas upp till behandling i Nordiska rådet. En rekommendation kan riktas till en eller flera regeringar i Norden. Nordiska ministerrådet/regeringarna skall enligt Helsingforsavtalet meddela rådet vilka åtgärder som vidtagits med anledning av rekommendationerna.

En konsultrapport om Uppföljning av Nordiska rådets rekommendationer har utarbetats och denna har legat till grund för kontrollkommitténs bedömningar.

I enlighet med förslag väckt av kontrollkommittén om *uppföljning av Nordiska rådets rekommendationer* antog rådet en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar (nr 8) att se över rutiner för handläggning och politisk behandling av Nordiska rådets rekommendationer, att i samråd med de nordiska samarbetsorganen utveckla informationen om ärendenas handläggning och dokumentation, att ta initiativ till samråd mellan ämbetsmannakommittéernas medlemmar och tjänstemän i Nordiska rådets olika sekretariat, att i meddelanden så långt möjligt redovisa effekterna av vidtagna åtgärder och att återinföra ett system där nationella bidrag till meddelandena görs tillgängliga för Nordiska rådets medlemmar.

I enlighet med samma förslag beslöt rådet också att anta ett internt beslut (nr 3) om *uppföljning av rådets rekommendationer*. Enligt beslutet skall presidiet ta upp samtliga rekommendationer på sessionernas dagordningar, fästa uppmärksamhet vid utformningen av rekommendationer och att dessa också ses i förhållande till handlingsplaner o.d. på området samt uppmana de nationella delegationerna att behandla de förslag i rapporten Uppföljning av Nordiska rådets rekommendationer som rör deras respektive parlament och regeringar.

Den allmänna informationen om Nordiska rådet handhas av rådssekretariatet i samarbete med de nationella delegationerna och Nordiska ministerrådets informationsavdelning.

Informationsgruppen

Presidiets informationsgrupp, som består av fem medlemmar, har fortsatt med att genomföra intentionerna i den gemensamma informationsstrategin för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Svensk medlem i arbetsgruppen har under året varit Kent Olsson (m).

Gruppen har fortsatt att arbeta med de tre huvudområdena som fastslagits i den gemensamma informationsstrategin för rådet och ministerrådet: tidningen Politik i Norden, veckonyhetsfaxet och den nordiska hemsidan. Under 1998 fattades beslut om ett fördjupat samarbete mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i form av en gemensam informationsavdelning.

Avtalet som trädde i kraft den 1 mars 1999 skall utvärderas under år 2001. Beslut har också fattats om att tidskriften Politik i Norden i fortsättning skall vara en debattidning bestående av temanummer som kommer ut fyra gånger om året och även läggs in på hemsidan.

Ett nytt mandat för informationsgruppen har också antagits under året. Enligt detta skall gruppen bl.a. följa utvärderingen av samarbetet på informationsområdet och komma med förslag om informationsavtalet bör förnyas. Vidare skall gruppen följa utvärderingen av tidskriften Politik i Norden och komma med förslag till presidiet om fortsättningen. Gruppen har även att komma med inspel till presentation av nordiskt samarbete utanför Norden.

Svenska delegationen

Svenska delegationen har fortsatt och utvecklat samarbetet med Föreningen Nordens informationscenter "Arena Norden" om den löpande informationsverksamheten. Inför och under rådets 51:a session i Stockholm genomfördes ett antal gemensamma arrangemang för att sprida information om Nordiska rådet och det nordiska samarbetet.

Journaliststipendier

Nordiska rådet delar årligen ut ett stipendium till journalister i vart och ett av de nordiska länderna. Stipendierna har inrättats för att ge journalister möjlighet att rapportera om förhållandena i de nordiska länderna och om nordiskt samarbete. 1999 var stipendiesumman för Sveriges del 90 000 danska kronor. Stipendiesumman delades av fem journalister för projekten:

- att utreda och initiera samarbete mellan kultur-tv-redaktioner i Norden
- att studera hur den nordiska decentraliseringstanken som fanns på 70-talet ersatts av en långtgående centralisering av nordiska institutioner

- att studera hur den lokala demokratin förändras/förnyas i de nordiska länderna i en tid av ökande klyftor mellan medborgarna och deras valda företrädare
- att granska och analysera förändringarna av de självstyrande områdenas status med tonvikt på Färöarna och Åland
- att studera och rapportera om satsningen på vätgasenergi i Island.

13 Nordiska rådets litteraturpris, musikpris samt natur- och miljöpris

Nordiska rådet delar ut tre priser: ett litteraturpris, ett musikpris och ett natur- och miljöpris. Prissumman för alla priser är 350 000 danska kronor.

Litteraturpriset

Nordiska rådets litteraturpris inrättades av de nordiska ländernas regeringar år 1961 och delades ut första gången år 1962. Litteraturpriset har sedan 1962 delats ut varje år till en författare för ett skönlitterärt verk på ett av de nordiska ländernas språk. Avsikten med priset är att öka intresset för grannländernas litteratur och språk samt för den nordiska kulturgemenskapen. Pristagaren utses av en nordisk bedömningskommitté. Svenska medlemmar i kommittén var 1999 författaren Heidi von Born och litteraturkritikern Birgit Munkhammar.

Vid en ceremoni på Museet för nutidskonst Kiasma i Helsingfors den 8 februari utdelades Nordiska rådets litteraturpris 1999 till den danska författaren Pia Tafdrup för diktsamlingen Dronningeporten.

Från Sverige nominerade verk var Personkrets 3:1 av Lars Norén och Klangernas bok av Göran Sonnevi.

Musikpriset

Nordiska rådets musikpris delades ut första gången 1965 för skapande och utövande tonkonst, då vartannat år. Sedan 1990 delas priset ut varje år, vartannat för det skapande musikområdet till verk av en nu levande nordisk kompositör, och vartannat till det utövande musikområdet. Nordisk musik-kommitté NOMUS tillsätter varje år en nordisk bedömningskommitté bestående av fem medlemmar från de nordiska länderna som utses på grundval av de musikområden som skall bedömas. Den svenska medlemmen för 1999 års musikpris var utbildningsledare Margaretha Bergkvist.

Den 8 februari 1999 tilldelades den finländske dirigenten Leif Segerstam Nordiska rådets musikpris 1999. Priset delades ut i samband med det gemensamma mötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen och ägde rum i det nyinvigda konstmuseet Kiasma.

Nominerade från Sverige var: jazzbasisten Palle Danielsson och trombonisten Christian Lindberg.

1994 beslöts att upprätta Nordiska rådets natur- och miljöpris vid sidan av de två kulturprisen. Enligt stadgarna kan priset ges till en person som har gjort en anmärkningsvärd insats för natur- och miljövården i Norden eller till en grupp människor, en organisation, ett medium, ett företag eller en institution som i sin verksamhet har lyckats integrera hänsyn till naturen på ett speciellt berömvärd sätt.

Den 9 november 1999 i samband med öppningen av Nordiska rådets 51:a session i Stockholm delades Nordiska rådets natur- och miljöpris 1999 ut till Agenda 21-kontoret, föreningen Natur och Miljö på Åland. Agenda 21-kontoret tilldelas priset ”för att ha lyckats med att skapa ett nätverk i lokalsamhället, som uppfångar idéer och förstår att omsätta dem i praktiskt miljöarbete”.

De svenska medlemmarna i priskommittén var år 1999 naturvårdschef Gunnel Hedman och byråchef Ulla Swarén.

**Rekommendationer,
yttrande och interna beslut
antagna vid
Nordiska rådets 51:a session**

**9–11 november 1999
Stockholm**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å utarbeide en tverrsektoriell handlingsplan for barn og unge;

å utvikle et nordisk samarbeid om barns psykiske helse;

å i samarbeid med de nordiske barneombud se på behovet for en klarlegging av begrepet "barnets beste", og vurdere aktuelle tiltak for å øke debatt og oppmerksomhet rundt begrepets innhold både i fagmiljøer og i den allmenne befolkning;

å i samarbeid med barneombud og rettsvesen, innlede et nordisk samarbeid for å belyse barnets prosessuelle stilling, for å sikre at barnets beste ivaretas i alle sammenhenger;

å sammen med barneombudene og internettleverandørene utrede mulighetene for en felles nordisk internettvakt;

å utvikle en erfaringsutveksling mellom de nordiske land når det gjelder barns og unges medbestemmelse og innflytelse på lokalt og regionalt plan.

Rek. 3/1999

Barns rettigheter (A 1194/nord)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer

å aktivt implementere barnekonvensjonen, initiere kommunene til å anta barnekonvensjonen og følge opp sin forpliktelse etter konvensjonens art 42 til å spre kunnskap om den;

å arbeide for å utvikle og iverksette gode metoder for barns og unges medbestemmelse og innflytelse på lokalt, regionalt og nasjonalt plan.

Rek. 4/1999

Barn og unga i glesbygd (A 1195/nord)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at udarbejde en udredning om børn og unges situation i spredt bebyggede områder i Norden. Udredningen bør være færdig i løbet af efteråret 2000 og skal bl.a. fokusere på

- hvorvidt børns og unges rettigheder, med hensyn til uddannelsesmuligheder og sociale forhold i

spredt bebyggede områder, bliver varetaget i lige så høj grad som for børn og unge i centrale områder;

- at samle ny viden om børn og unges situation med fokus på fordele og ulemper ved opvækst i spredt bebyggede områder;
- hvordan informationsteknologien (fx internettet) kan bidrage til at minimere periferiens ulemper for børn og unge, og hvordan denne udvikling kan forstærkes.

at indenfor de eksisterende støtteordninger fremme og opmuntre samarbejde og erfaringsudveksling mellem spredt bebyggede områder i de nordiske lande med henblik på deres arbejde for børn og unge.

**Rek. 5/1999 Mobning och våld bland barn och ungdomar
(A 1196/nord)**

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att genomföra en studie om på vilket sätt den fysiska miljön i skolan samt minskad vuxentäthet i skolor och efter skoltid leder till en försämrad skolmiljö med mobning och våld som vardagsinslag och att barn och ungdomar i allt högre grad upplever ensamhet i hemmet;

att stödja och utveckla nordiskt forskarsamarbete och utväxling av forskningsresultat om mobning;

att utarbeta en nordisk handbok baserad på lokala erfarenheter av motverkande av mobning bland barn och ungdomar samt

att utvidga det nordiska skolsamarbetet till att även omfatta frågor om skolans fysiska och psykiska miljö.

Rek. 6/1999 Ökat samarbete med de baltiska staterna (1203/p)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att inom ramen för Nordiska ministerrådets arbete intensifiera samarbetet med de baltiska länderna.

Rek. 7/1999 Budgeten för det nordiska samarbetet 2000 (B 187/p)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at fortsætte den løbende dialog omkring budgetprocessen

1999/2000:NR1
Bilaga 1

at tage tilbørligt hensyn til Rådets ønsker, som de fremgår af de af Rådets fremsatte rekommandationer

at gennemføre følgende ændringer i budgetforslaget for 2000:

Forøge midlerne til

- 1-2212-2 Nordisk Ungdomskomite med 300.000 DKK
- 1-2230-2 NORDBOK med 500.000 DKK
- 1-2299-2 Sessionslandenes kulturprogram med 200.000 DKK
- 1-2510-1 Nordisk Skolesamarbejde med 600.000 DKK
- 1-2512-1 NORDPLUS-junior med 500.000 DKK
- 1-2522-1 Støtteordningen for nordisk folkeoplysning og voksenoplæring med 500.000 DKK
- 1-3140-2 Nordisk Komite for Bioetik med 300.000 DKK
- 2-0810-3 til 2-0860-2 Nærområdeprogrammet med 2.050.000 DKK

hvoraf

- 2-0860-2 Bærekraftig ressourcehusholdning med 1.000.000 DKK
- 3-4410-2 Projektmidlerligestilling med 200.000 DKK
- 4-0450-2 Støttetil frivilligsektoren med 300.000 DKK

Reducere midlerne til

- 1-2214-1 Styregruppe for nordisk børne- og ungdomskultur med 100.000 DKK
- 1-2224-2 Andre indsatser i nordisk film- og mediesamarbejde med 300.000 DKK
- 1-2505-2 Dispositionsmidler – Uddannelse og Forskning med 600.000 DKK
- 1-2520-2 FOVU med 500.000 DKK
- 1-3110-2 Nordisk Forskningspolitisk Råd (FPR) med 800.000 DKK
- 2-3310-2 Projektmidler – Miljø med 1.000.000 DKK
- 3-4620-2 Velfærdsforskning med 1.500.000 DKK
- 4-0445-2 Ministerrådets reserve med 650.000 DKK

Rek. 8/1999 Uppföljningen av Nordiska rådets rekommendationer (A 1209/k)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att se över sina rutiner för handläggning och politisk behandling av Nordiska rådets rekommendationer;

att i samråd med de nordiska samarbetsorganen utveckla informationen om ärendenas handläggning och dokumentation;

att ta initiativ till samråd mellan ämbetsmannakommitteernas medlemmar och tjänstemän i Nordiska rådets olika sekretariat;

att i meddelandena så långt möjligt redovisa effekterna av vidtagna åtgärder;

att återinföra ett system där nationella bidrag till meddelandena görs tillgängliga för Nordiska rådets medlemmar.

Rek. 9/1999 Strategi för nordiskt utbildnings- och forsknings-samarbete 2000–2004 (B 186/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fastställa ministerrådsförslag B 186/nord angående Norden som foregangsregion for udvikling af menneskelige ressourcer, strategi for nordisk uddannelses- og forskningssamarbejde 2000–2004, med beaktande av de synpunkter som framförts av Nordiska rådet.

Rek. 10/1999 Ömsesidigt godkännande av förhandsgranskning av film (A 1193/nord)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att utreda förutsättningarna för en nordisk överenskommelse om ömsesidigt godkännande av förhandsgranskning av film och att, som ett första steg i genomförandet av en sådan överenskommelse, införa en samordnad finsk-svensk filmgranskning.

Rek. 11/1999 Ansattes repræsentation i bedriftenes styrelser i forbindelse med grænseoverskridende bedriftsetableringer (A 1198/euro)

1999/2000:NR1
Bilaga 1

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at undersøge hvordan man sikrer de ansattes muligheder for indflydelse og repræsentation i virksomhedernes bestyrelser i forbindelse med grænseoverskridende selskabsdannelser i Norden. Undersøgelsen skal ses i forhold til både EU's lovgivning og de nordiske landes forskellige lovgivning om ansattes repræsentation i virksomheders styrende organer.

Rek. 12/1999 Handlingsplan för avskaffande av gränshinder i Norden (A 1207/nord)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att snarast förelägga Nordiska rådet förslag till en samlad handlingsplan för avskaffande av störande gränshinder inom Norden.

Rek. 13/1999 Den nordiske arbejdsformidling og formidling af arbejdsmarkedsrelevant information for at sikre en geografisk mobil arbejdskraft (A 1200/euro)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at pålægge de centrale arbejdsmarkedsmyndigheder at oprette forbundne hjemmesider på Internet for internet-arbejdsformidling, således at arbejdsgivere og arbejdstagere kan udbyde og efterspørge arbejdskraft i alle de nordiske lande,

at pålægge en central instans i hvert land (f.eks. arbejdsmarkedsmyndighederne) at sikre, at oplysninger, som er relevante for mennesker, som ønsker at søge/tage arbejde i et andet nordisk land, er tilgængelige på internet. Det kan være oplysninger om reglerne for arbejdsløshedsforsikring, socialforsikring, skat, told, sygesikring, ferie-/orlovsregler, børnepasning, skoleforhold m.m.),

at de ansatte på arbejdsformidlingskontorerne uddannes til bedre at leve op til Retningslinier for nordisk arbejdsformidlingssamarbejde og de bilaterale aftaler om arbejdsformidlingssamarbejde,

at arbejdsmarkedspolitiske tiltag udvides til at omfatte hele Norden,

at udforme kriterier for sammenligning af uddannelser, erhvervs erfaring og andre meriter, således at arbejdsgiverne kan vurdere ansøgere relativt enkelt.

1999/2000:NR1
Bilaga 1

Rek. 14/1999 Könsuppdelning i nordisk individbaserad officiell statistik (A 1192)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at påse, at nordisk individbaseret officiel statistik skal være kønsopdelt, såfremt ikke særlige grunde taler imod dette.

Rek. 15/1999 Nordisk engasjement for sterkere fokus på sosiale standarder i Verdensbanken (A 1197/euro)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer
at anvende de eksisterende kanaler til at påvirke Verdensbankens arbejde, således at der lægges større vægt på at Verdensbankens bistandsprojekter bidrager direkte eller indirekte til at øge mulighederne for at de fundamentale arbejdstagerrettigheder i overensstemmelse med ILO's deklamationer kan opretholdes.

Rek. 16/1999 Fängelseundervisning (A 1199/nord)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at utrede mulighetene for samarbeidsprojekter om fengselundervisning i et nordisk perspektiv og
at komme tilbake til Nordisk Råd med forslag til tiltak.

Rek. 17/1999 Nordisk handel med CO₂-kvoter (A 1201/när)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands regeringer:
at de i arbeidet med å etablere et felles system for prising av miljøkostnader ved produksjon av elektrisitet, utformer et felles system for handel med CO₂-kvoter.
at de, når et nordisk kvotesystem er etablert, arbeider for å inkludere andre land i Østersjøregionen i et slikt marked.

1/1999 Berättelse från Nordiska kulturfonden, inklusive revisionsberättelse, för 1998 (C 5/k)

Nordiska rådet yttrar till Nordiska ministerrådet
att Nordiska ministerrådet och fondsekretariatet genomför de av revisorerna föreslagna åtgärderna vad gäller utformningen av fondens årsräkenskaper.

Internas beslut

1/1999 Helhetssyn på lärande och social utveckling (A 1196/nord)

Nordiska rådet antar följande interna beslut
att uppmärksamma behovet av en helhetssyn på lärande och social utveckling med aktiv medverkan av elever, lärare och föräldrar t.ex. genom en konferens.

2/1999 Samarbete och informationsutbyte med Baltiska församlingen (A 1203/p)

Nordiska rådet beslutar
att de arbetsgrupper som tillsätts inom Nordiska rådets organ i sitt arbete, då så är lämpligt med hänsyn till arbetsuppgifterna, skall beakta möjligheterna till samarbete och informationsutbyte med parlamentariker från Baltiska församlingen.

3/1999 Uppföljningen av rådets rekommendationer (A 1209/k)

Nordiska rådet beslutar
att ta upp samtliga rekommendationer på sessionernas dagordningar,
att fästa ökad uppmärksamhet vid utformningen av rekommendationer och att dessa också ses i förhållande till handlingsplaner o.d. på området,
att uppmana de nationella delegationerna att behandla de förslag i rapporten Uppföljning av Nordiska rådets rekommendationer som rör deras respektive parlament och regering.

Alta 9. april 1999

1. Etter invitasjon fra Nordisk Råd og Stortinget møttes parlamentarikere fra de nordiske land og Russland, lokalpolitikere fra Barentsregionen og representanter for sameparlamentene i Norge, Sverige og Finland samt for urbefolkningen i Russland i Alta 7.–9. april 1999 for å drøfte hvorledes folkevalgte representanter best kan stimulere til et nærmere samarbeid over landegrensene i Barentsregionen. Til stede var også representanter for Barentsrådet, ministre, representant for EU-kommisjonen, samt observatører fra Baltisk forsamling, Den parlamentariske Østersjøkonferansen, Arktisk parlamentarisk komité, Vestnordisk Råd og Europarådets parlamentarikerforsamling.
2. Sentrale temaer for møtet var: samarbeid mellom Nord-Europa og Russland med spesiell vekt på utdannelse, kontakt mellom mennesker, samferdsel, helse- og sosialspørsmål, likestilling og urbefolkningens stilling.
3. Parlamentarikerne understreket betydningen av det samarbeid som er etablert i Barentsregionen og noterte med tilfredshet de resultater som kom frem på Barentsrådets møte i Bodø 5. mars 1999. Parlamentarikerne pekte på at dette samarbeidet også berører land i EU/EØS og Russland som har en særskilt avtale med EU. Dette samarbeidet er et godt eksempel på hvorledes den nordlige dimensjon i EU kan utvikles i praktiske former.

EUs politikk for den nordlige dimensjon bygger på eksisterende programmer og finansieringsmekanismer. For å fremme investeringene i regionen, er det behov for en bedre koordinering mellom de ulike finansieringsformer, f.eks. gjennom økt samarbeid med internasjonale finansieringsinstitusjoner.

Parlamentarikerne noterte med tilfredshet Barentsrådets vedtak om iverksettelse av et helsesamarbeidsprogram for årene 1999–2002 samt Barentsrådets kommende arbeid innen områdene miljøvern og atomsikkerhet, økonomi og energi, transport og turisme, kultur og utdannelse, demokratibyggning og ungdomssamarbeid.

4. Parlamentarikerne la vekt på at den økonomiske utvikling i regionen må styrkes, samtidig som hensyn må tas til regionens sårbare miljø. En bærekraftig økonomisk utvikling vil være en nødvendig forutsetning for å bedre levevilkårene i regionen. Et vesentlig bidrag for å nå denne målsetting, vil være å skape ny optimisme i regionen. Tiltak rettet mot de unge og tiltak for å bedre helsesituasjonen er i denne sammenheng viktig. Den sosiale infrastruktur med bl.a utdanningsprogram og primærhelsetjeneste må forbedres.
5. På denne bakgrunn vil parlamentarikerne oppfordre regjeringene i de berørte land, EU-kommisjonen, Barentsrådet og Nordisk Mi-

nisterråd til å gjennomføre nedenstående politiske tiltak samt å rapportere til parlamentarikerne om så vel oppfølgingen av disse anmodningene som utviklingen generelt av samarbeidet i Barentsregionen. Disse myndighetsorganer oppfordres til å

- bidra til å bedre koordineringen av de ulike regionale virkemidler som nå anvendes i regionen, hvor EUs Tacis-program kan spille en viktig rolle, samt å øke samarbeid med internasjonale finansieringsinstitusjoner,
 - se på energisituasjonen i Barents- og Østersjøområdene i sammenheng og bidra til en miljømessig forsvarlig utvikling av energiresursene i Barentsregionen. I denne prosess bør det tas hensyn til det arbeid som gjøres i Baltic Energy Task Force, CBSS, Nordisk Ministerråd og Baltisk Ministerråd,
 - forsterke samarbeidet for en miljømessig bærekraftig utvikling, bl.a. ved tiltak for å redusere utslipp fra industriell og annen virksomhet, øke atomsikkerheten, bedre mulighetene for lagring av atomavfall og for vern av det biologiske mangfold, samt videreutvikle samarbeidet om bærekraftig fiskeriforvaltning,
 - initiere et program for kommuner og regionale myndigheter for at de på eget grunnlag kan gjennomføre en lokal Agenda 21,
 - forsterke den økonomiske utviklingen i regionen ved å fortsette arbeidet med å avskaffe hindringer for handel og investeringer over grensene, samt ved å bedre infrastrukturen for transport til lands og til sjøs,
 - gjennomføre helsesamarbeidsprogrammet som vedtatt av Barentsrådet i Bodø. Særlig vekt må legges på primærhelsetjenesten,
 - iverksette et program for ungdom i Barentsregionen med vekt på utveksling, utdanning og nettverksbygging av frivillige organisasjoner. Etablering av utdanningsprogram i regionen bør prioriteres høyt både nasjonalt og innen rammen for EUs ulike nettverk. Det oppfordres til å etablere nye fjernundervisnings-programmer på universitetsnivå i regionen, blant annet ved hjelp av Internett-baserte løsninger,
 - bidra til å styrke demokratiutviklingen gjennom kontakter på de sosiale og kulturelle områdene, og gjennom støtte til utvikling av det sivile samfunn inklusiv samarbeidet med og mellom de frivillige organisasjoner, med særlig vekt på urbefolkningens interesser,
 - iverksette et program for nettverksoppbygging for kvinner over grensene i Barentsregionen. Det bør legges vekt på utveksling med fokus på morsrollen, barneoppdragelse, utdanning, sysselsetting, høyning av deres politiske modenhet, slik at flere kvinner kan delta i parlamentarisk og annen virksomhet.
6. Parlamentarikerne var enige om å styrke samarbeidet gjennom å be Nordisk Råds nærområdeutvalg, i nært samarbeid med Barents reg-

ionråd og med representanter for relevante russiske folkevalgte organer – regionalt så vel som nasjonalt – om å følge opp de anbefalinger og anmodninger Alta-konferansen har nedfelt i konferansens sluttkommuniké.

1999/2000:NR1
Bilaga 2

7. Parlamentarikerne oppfordret Nordisk Råd til å arrangere en konferanse for unge politikere fra Barentsregionen i år 2000.

KONFERENCERESOLUTION

vedtaget af den 8. Parlamentariske Konference om Samarbejde

i Østersøregionen

i henhold til forretningsordenen for den Parlamentariske Konference

Mariehamn, d. 8. september 1999

Medlemmer af parlamenterne i Åland, Bremen, Danmark, Estland, Forbundsrepublikken Tyskland, Færøerne, Grønland, Hamborg, Island, Kaliningrad, Karelien, Letland, Litauen, Mecklenburg-Vorpommern, Norge, Polen, Den Russiske Føderation, St. Petersburg, Slesvig-Holsten og Sverige, og medlemmer af den Baltiske Forsamling, Europarådet, Nordisk Råd og OSCE mødtes i Mariehamn på Ålandsøerne d. 7. og 8. september 1999 **for at** diskutere den sociale dimension af EUs udvidelse samt den bæredygtige udvikling og dens miljømæssige aspekter for Østersøen i særdeleshed, **og for at** fortsætte udviklingen af det eksisterende samarbejde imellem de repræsentative institutioner i Østersøregionen.

På baggrund af:

- (1) udfaldet af det 8. ministermøde i the Council of Baltic Sea States (CBBS – Østersørådet) i Palanga i juni 1999,
- (2) Europarådets resolution om atomaffald (nr. 1157),
- (3) Agenda 21 for Østersøregionen, der blev vedtaget på det 7. ministermøde i CBSS i Nyborg i juni 1998,
- (4) Amsterdamtraktaten, der blev underskrevet af EUs medlemsstater i juni 1997 og som trådte i kraft i maj 1999,
- (5) konklusionerne fra det europæiske råds møde i Wien i december 1998, hvor rapporten om Den Nordiske Dimension blev vedtaget, mødet i Berlin i marts 1999, hvor Agenda 2000 blev vedtaget, og mødet i Köln i juni 1999, der vedtog Den Fælles Strategi for Rusland,
- (6) ILOs deklARATION om de grundlæggende principper og rettigheder for arbejdstagere og opfølgningen herpå i juni 1998,

- (7) **at** øge samordningen af aktiviteterne i Østersøsamarbejdet under hensyntagen til de forskellige ministerielle fora,
- (8) overfor den Parlamentariske Konference **at** redegøre for de initiativer der er taget i Østersøregionen med henblik på at nedbringe udledningen af klimagasser under anvendelse af den fleksible metode der blev præsenteret i Kyoto-protokollen, den såkaldte fælles implementering, der indebærer at aktørerne i eet land kan deltage i en omkostningseffektiv implementering i et andet land, **og at** overveje muligheden for at igangsætte et pilotprojekt med dette formål for øje,
- (9) **at** reagere på den udfordring der til stadighed ligger i at opnå en bæredygtig udvikling. Dette opnås ved en fortsat implementering af Agenda 21 for Østersøregionen, ved især at styrke samarbejdet med erhvervslivet, og ved at igangsætte aktiviteter der har til formål at oplyse om en bæredygtig udvikling og om hvordan man bliver en bæredygtig forbruger, og som samtidig også dækker de miljømæssige og de socio-økonomiske aspekter,
- (10) **at** nedbringe punktkildeforureningen i Østersøen i henhold til målet om en halvering, herunder de såkaldte 'hot spots' (brændpunkter), med alle til rådighed stående administrative midler,
- (11) **at** træffe forholdsregler der nedbringer energiforbruget, **at** opfordre regeringerne til at fastsætte et fælles mål for en øget energieffektivitet, **at** afvikle atomkraft så hurtigt som muligt, og **at** udarbejde planer for slutdeponeringen af atomaffald,
- (12) **at** træffe forholdsregler der øger udnyttelsesgraden af vedvarende energi,
- (13) **at** skabe de nødvendige betingelser for oprettelsen af et fælles elektricitetsmarked rundt om Østersøen ved hjælp af harmonisering og iværksættelse af miljø- og handelsregler således at man hindrer miljødumping, og ved at skabe en ramme der muliggør finansiering på markedsvilkår af miljøinvesteringer, såsom rehabiliteringen af eksisterende vandkraftværker og brugen af kraftvarmeproduktion,
- (14) **at** skabe de nødvendige betingelser for oprettelsen af et fælles marked for naturgas rundt om Østersøen, således som CBSS-energiministrene erklærede det i et communiqué af 1. december 1998, under hensyntagen til EUs interesse i et sådant marked,
- (15) **at** fastsætte et fælles mål for nedbringelsen af den omfattende udledning af kvælstof fra trafikken på og omkring Østersøen **og at** drage omsorg for, at man ved investeringer i infrastrukturen indenfor transportområdet i hvert enkelt tilfælde altid vælger den løsning

som forårsager den mindste miljømæssige belastning, hvilket kan indebære et generelt skift fra vejtransport til sø- og togtransport,

- (16) **at** udarbejde en tidsplan der viser hvordan, og i hvilken rækkefølge, man har tænkt sig at håndtere de udløbssteder der er nævnt i HELCOMs liste over hot-spots, om nødvendigt med fælles finansiering. I denne proces bør resultaterne fra Østersø 2008-projektet indgå,
- (17) **at** øge effektiviteten af udløbene fra sedimenteringsområderne, således at de opfylder de udarbejdede henstillinger. I denne proces skal princippet om genbrug af affald respekteres,
- (18) **at** udarbejde en plan for den information der skal udsendes til landbruget, skovbruget og fiskerierhvervet med oplysning om klimaet, nye dyrkningsmetoder, ny teknologi og nye arbejdsmetoder som kan være mere effektive. På denne måde kan udslip af kvælstof og fosfor nedbringes med et minimum af udgifter,
- (19) **at** opretholde en politik der lægger vægt på beskæftigelse, livslang uddannelse og social retfærdighed, **og at** højne velfærden og forbedre livsbetingelserne,
- (20) **at** udvikle og styrke trepartssamarbejdet imellem regeringer, arbejdsgivere og deres organisationer, og arbejdstagere og de faglige organisationer i henhold til de normer, der er fastlagt af EU, og med udgangspunkt i ILOs grundlæggende normer for arbejde,
- (21) i samarbejde med EU **at** definere den rolle som de regionale organisationer og regionalt samarbejde skal spille inden for rammerne af den Nordiske Dimension,
- (22) **at** støtte og implementere det finske formandskabs initiativ vedrørende udarbejdelsen af et konkret handlingsprogram som opfølgning på strategirapporten om den Nordiske Dimension,
- (23) **at** udvikle og implementere et program der øger miljøbevidstheden i den brede offentlighed og som styrker miljøaspekternes placering i uddannelserne på alle niveauer (børnehaver, skoler, gymnasier, universiteter og på erhvervsuddannelser),
- (24) **at** bistå EU-ansøgerlandene i deres iværksættelse af de tiltag der er nødvendige, især indenfor miljølovgivningen, for at tilpasse sig *acquis communautaire* (eksisterende Fællesskabsret),
- (25) **at** hjælpe EU-ansøgerlandene med at tilpasse deres politik til EUs politik, især indenfor områderne sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, lige muligheder for mænd og kvinder, den sociale dialog og arbejdsret,
- (26) **at** fremme integrationen af princippet om bæredygtig udvikling i den politik, der føres i EU og i alle europæiske lande,

- (27) **at** støtte opbygningen af institutioner i den sociale sektor ved hjælp af PHARE- og TACIS-programmerne i tæt samarbejde med lokale og regionale myndigheder og NGOer,

1999/2000:NR1
Bilaga 3

og konferencens deltagere har besluttet

- (28) **at** vedtage den nye forretningsorden for Den Parlamentariske Konference og det Stående Udvalg til ikrafttræden efter d. 8. Parlamentariske Konference i Mariehamn,
- (29) **at** anmode CBSS om fortsat at aflægge rapport til konferencen om sine aktiviteter,
- (30) **at** opfordre til at Agenda 21 for Østersøområdet og HELCOM i samarbejde med CBSS om en videreudvikling af strategier for miljøområdet,
- (31) **at** opfordre CBSS til at gøre brug af de passende institutioner med henblik på at forbedre informationen om miljøets tilstand,
- (32) med tak **at** tage imod det svenske parlaments tilbud om at afholde den 9. Parlamentariske Konference for Østersøregionen i perioden d. 4. og 5. september 2000 i Malmø.